

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ,
ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ
МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА
ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

**МАТЕРІАЛИ
круглого столу
ОСОБИСТА БЕЗПЕКА В ДІЯЛЬНОСТІ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ, ЯК ЗАПОРУКА
ЯКІСНОГО ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ
ЗАВДАНЬ**

**05 лютого 2021 року
м. Ірпінь**

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України (протокол від «11» лютого 2021 № 1).

Організаційний комітет круглого столу

Голова:

ЧМЕЛЮК Василь Васильович – проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції, к.ю.н.

Заступник голови:

ГРИЩУК Віктор Леонідович – начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к.ю.н.;

БУХТІЯРОВ Олексій Анатолійович – заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к.ю.н.

Члени організаційного комітету: (редакційна колегія)

ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к. пед. н., Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, майстер спорту України міжнародного класу, Заслужений тренер України;

АНТОНЕНКО Сергій Анатолійович – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к. н. з фіз. вих. та спорту, доцент;

ПАРАНИЦЯ Сергій Павлович – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к. ю. н., доцент;

БАДЬОРА Сергій Миколайович – доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, к. пед. н.;

ЛИСЕЮК Андрій Миколайович – професор кафедри оперативно-розшукової діяльності, к.ю.н.;

КОВАЛЬ Микола Васильович – професор кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки, к.ю.н., професор;

АНДРУЛІС Йонас Юозо – старший викладач кафедри військової підготовки.

- О-75 Тези доповідей круглого столу «Особиста безпека в діяльності правоохоронних органів, як запорука якісного виконання службових завдань» (05 лютого 2021 року). Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. 141 с.

Автори спрямували свій науковий пошук на аналітичного зіставлення загальних підходів до забезпечення особистої безпеки під час виконання службових завдань, володіння прийомами особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях в структурі професійної діяльності фахівця спеціальності «Правоохоронна діяльність».

За достовірність фактів, цитат, імен, назв та інших відомостей несуть відповідальність автори.

ЗМІСТ

ГРИЩУК В. Л. Ключові фактори забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів в умовах загострення епідеміологічної ситуації в Україні	5
БУХТІЯРОВ О. А., БУХТІЯРОВА І. Г. Медичне забезпечення працівників правоохоронних органів, як складова їх особистої безпеки	9
ШАПОВАЛОВ Б. Б. Формування понять індивідуального ризику та особистої безпеки у співробітників правоохоронних органів за методиками бойового і поліцейського хортингу	14
ОСТАПЕНКО О. І., ЄРЬОМЕНКО Е. А. Бойовий хортинг у забезпеченні особистої безпеки співробітників правоохоронних органів під час оперативно-службової діяльності	20
МАНЯКОВ І. В., НІКУЛІН М. О. Особливості підготовки та персональні навички персоналу державної прикордонної служби у районах здійснення Операції Об'єднаних Сил на сході України	25
ЄРЬОМЕНКО Е. А. Бойовий хортинг: умови володіння прийомами особистої безпеки працівниками національної поліції України	29
ПОЛТОРАЦЬКИЙ С. С. Методичні прийоми системи бойового хортингу при навчанні засобам особистої безпеки співробітників правоохоронних органів	34
КОВАЛЬ М. В. Дотримання прав людини запорука особистої безпеки працівника правоохоронного органу	40
АНТОНЕНКО С. А. Структура особистої безпеки, її елементи в професійно-психологічній готовності та захищеності працівників органів правоохоронних органів	46
ЄРЬОМЕНКО Е. А., АНДРУЛІС Й. Ю. Бойовий хортинг: принцип законності у забезпеченні правоохоронними органами особистої безпеки громадян	50
БАДЬОРА С. М. Концепт особистої безпеки у практичній діяльності працівників правоохоронних органів	56
ПАРАНИЦЯ С. П. Поняття безпеки особи та особистої безпеки працівника правоохоронного органу в службовій діяльності	61
ЛИСЕЮК А. М. Особиста безпека оперативних працівників правоохоронних органів	64
БУТОК О. В. Особиста безпека важлива складова в службовій діяльності співробітників правоохоронних органів України	67
ЗВЄРСЬКА В. Бойовий хортинг у системі забезпечення особистої безпеки співробітників поліції	70
ТІШИН А. В. Бойовий хортинг: поняття особистої безпеки співробітників	76

поліції

Трибуна Молодого Вченого

ДУМА Н. В., СУЄЦЬКИЙ А. А. Особливості особистої безпеки працівників податкової міліції	83
НЕСТЕРУК Д. С. Специфіка навчання тактики самозахисту та особистої безпеки працівників правоохоронних органів	87
ОЗАРКО К. М., СЛІЩУК В. С. Особиста безпека в діяльності правоохоронних органів	90
КРУЦЬ Е. М. Особиста безпека як важлива складова в діяльності правоохоронних органів	94
ГЕРГАЛО С. С. Забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів	98
МАСЛОВА М. В. Інформаційне забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів	102
ЛУГІВСЬКА Л. Р. Професіоналізм співробітників правоохоронних органів як запорука безпеки їх діяльності	105
ПАЛАМАРЧУК О. І. Особиста безпека працівників правоохоронних органів при виконанні службових обов'язків	109
ДАНИЛЬЧИК М. М. Загальна характеристика особистої безпеки правоохоронних органів під час виконання службових обов'язків	114
ГРІЯН А. А., ПАВЛІНА М. М. Забезпечення охорони праці та особистої безпеки в правоохоронних органах	117
ПРОСКУРНЯ В. А. Забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів як інструменту підвищення ефективності оперативно-розшукової діяльності	120
СЕРБ Г. М. Поняття, предмет та об'єкт охорони праці і особистої безпеки в Національній поліції	123
СЕРГІЄНКО М. С. Основні напрями забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів	126
ПІОНТКІВСЬКА С. І. Поняття та шляхи забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів	130
СЕРЕДНЯ А. І. Забезпечення особистої безпеки правоохоронців в екстремальних умовах	134
ТРЕЩУК А. С. Забезпечення особистої безпеки як чинник ефективної діяльності працівників правоохоронних органів	137

КЛЮЧОВІ ФАКТОРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ ЗАГОСТРЕННЯ ЕПІДЕМІОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ

Гришук Віктор Леонідович,
начальник кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки,
кандидат юридичних наук, Університет ДФС України

Головною метою нинішніх реалій є запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої «коронавірусом» SARS-CoV-2. Саме тому дана тема є надзвичайно актуальною, оскільки, зовсім недавно Україна вийшла з режиму «червоної зони» та закінчився так званий «локдаун». Відмітимо, що в таких умовах працівникам правоохоронних органів надзвичайно важко виконувати поставлені перед ними завдання, оскільки, вони щораз наражаються на небезпеку.

Дослідження подальшої роботи щодо підняття ступеня особистої безпеки працівників правоохоронних органів забезпечує покращене виконання ними службових обов'язків у контексті підготовки правоохоронців нової генерації, здійснює врегулювання теоретичних і практичних проблемних питань, що торкаються особистої безпеки працівників правоохоронних органів[1, с. 22].

На даному етапі правоохоронні органи зобов'язані проводити профілактичну та роз'яснювальну роботи щодо необхідності дотримання тимчасових обмежень, контролювати пасажирські перевезення, запобігати проведенням масових заходів та роботі певних категорій закладів.

Забезпечення особистої безпеки – це система заходів, що включає в себе ряд етапів, кожен з яких вимагає проведення спеціальних підготовчих заходів. На першому етапі здійснюється збір різного роду інформації про можливі джерела загрози при виникненні надзвичайних ситуацій різного характеру. На другому етапі відбувається вироблення спеціальної концепції для поведінки працівників правоохоронних органів, які перебувають у різних критичних ситуаціях, що виникають в умовах надзвичайних ситуацій. На третьому етапі

здійснюються безпосередньо ті дії, що були продумані під час другого етапу [3, с. 56].

Для початку пропонуємо розглянути ситуацію у контексті Національної поліції, оскільки, саме на дану правоохоронну структуру покладається найбільше обов'язків під час погіршення епідеміологічної ситуації. Працівники поліції, у межах своїх повноважень, повинні перевіряти документи громадян, встановлювати маршрути їх слідування та здійснювати контроль за виконанням карантинних обмежень. До їх службових обов'язків входить охорона місць обсервації та територій медичних закладів, у які поміщені пацієнти які захворіли, або мають підозру на COVID-19.

Не слід забувати, що стратегія безпеки правоохоронця повинна ґрунтуватися насамперед на індивідуальних особливостях, що дозволить найбільш ефективно забезпечити безпеку і виживання під час виникнення небезпечної ситуації.

Наступним прикладом є працівники Державної прикордонної служби України, які також мають підвищений ризик захворюваності, оскільки, на постійній основі контактують з особами, що прибувають з-за кордону до того моменту поки вони дотримуються 14-денної самоізоляції.

Також, незважаючи на те, що такі правоохоронні органи як Національне антикорупційне бюро України, Служба безпеки України, Державне бюро розслідувань, органи прокуратури, мають іншу специфіку виконання службових обов'язків в умовах погіршення епідеміологічної ситуації, вони також регулярно наражаються на небезпеку, оскільки, мають постійний контакт з фізичними особами, що вкотре підкреслює актуальність даного дослідження.

Зважаючи на це, потрібно відзначити такі фактори формування стратегії особистої безпеки працівників правоохоронних органів в умовах погіршення епідеміологічної ситуації :

- забезпечення психологічної безпеки;
- забезпечення фізичної безпеки;
- організаційно-правове забезпечення;

- забезпечення правової безпеки (правова захищеність);
- забезпечення соціальної безпеки;
- забезпечення медичної безпеки;
- забезпечення екологічної безпеки.

Зазначимо, наскільки правоохоронець буде готовий в психологічному плані до виникнення екстремальної ситуації, залежатиме ефективність застосування фізичної сили, вогнепальної зброї та спеціальних засобів [2, с. 18]. Хоча кількісний показник захворюваності постійно змінюється – саме психологічна підготовка забезпечить правоохоронцю правильне сприйняття небезпечних ситуацій.

А щодо отримання фізичного захисту, то він досягається шляхом забезпечення гідної фізичної підготовки і готовності до надзвичайних ситуацій, розвитку таких якостей як сила, витривалість, гнучкість, швидкість і точність рухів, підвищення «запасу міцності».

Процес забезпечення правової безпеки складають заходи щодо розвитку правових знань та норм у галузі особистої безпеки, виховання готовності до правової оцінки небезпечних подій, поведінки відповідно до норм вітчизняного законодавства при виникненні надзвичайних ситуацій. Тому першочергове значення має виховання правової свідомості, правових переконань, правової грамотності.

Забезпечення соціальної безпеки має на увазі прищеплення норм безпечної поведінки в соціальному середовищі. Підвищення професійного і культурного рівня призводить до більш чіткої самоідентифікації в колективі і суспільстві.

Забезпечення медичної безпеки включає в себе сформованість, уміння вести здоровий спосіб життя як основного чинника успішного становлення і розвитку людини, а також у зв'язку з ситуацією, уміння користуватися засобами індивідуального захисту, такими як медичні маски та захисні рукавички.

Забезпечення проведення заходів і виконання поставлених завдань на належному рівні викликає необхідність постійного вдосконалення, підвищення рівня підготовленості працівників правоохоронних органів.

Отже, найважливішими елементами підготовки висококваліфікованого працівника правоохоронних органів є вивчення всіх вищевказаних правил і заходів, що забезпечують особисту безпеку працівників правоохоронних органів в ході виконання професійних обов'язків, засвоєння ними порядку дій в надзвичайних ситуаціях, формування необхідних навичок безпечної поведінки в умовах погіршення епідеміологічної ситуації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ліщук Б. В. Особиста безпека як важлива складова в службовій діяльності поліцейських 2016 р. 211 с.
2. Грибан В. Г., Фоменко А. Є. Безпека працівників Національної поліції в умовах надзвичайних ситуацій Дніпро 2018. 100 с.

МЕДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ, ЯК СКЛАДОВА ЇХ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ

Бухтіяров Олексій Анатолійович,
заступник начальника кафедри спеціальних
дисциплін та організації професійної підготовки,
кандидат юридичних наук,
Університет ДФС України

Бухтіярова Ірина Геннадіївна,
доцент кафедри публічного управління
та адміністрування, кандидат юридичних наук,
Національна академія внутрішніх справ

В усі часи здоров'я людини розглядалося як найвища цінність суспільства, що становить основи духовного та економічного розвитку держави. Протягом багатьох століть науковці та фахівці в галузі медицини приділяли багато уваги вивченню феномену здоров'я не лише в наукових цілях, але і для збереження здоров'я людей в цілому. Загальновідомо, що головним чинником реалізації соціальної політики держави є її спроможність забезпечити надання якісної медичної допомоги всім категоріям громадян. Особлива увага приділяється соціальному захисту працівникам правоохоронних органів, які знаходяться в групі підвищеного ризику.

Зауважимо, що відповідно до статті 49 Конституції України: «кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Охорона здоров'я забезпечується державним фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм. Держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування» [1]. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначає: «охорона здоров'я – система заходів, спрямованих на збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя. Такі заходи здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, заклади охорони здоров'я; фізичні особи -

підприємці, які зареєстровані у встановленому законом порядку та одержали ліцензію на право провадження господарської діяльності з медичної практики; медичні та фармацевтичні працівники, фахівці з реабілітації, громадські об'єднання і громадяни» [2].

Аксіомою є те, що людина з народження має здоров'я при умові зорового запліднення, розвитку та народженні, тому обов'язком держави є лише охорона та збереження такого стану здоров'я, якій наданій людині при народженні.

Держава гарантуючи охорону здоров'я покладає цей обов'язок не лише на медичних працівників, але й на правоохоронні органи. Так, призначенням правоохоронних органів є захист життя, здоров'я, прав і свобод громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства; для протидії злочинності, охорони громадського порядку, власності та для забезпечення громадської безпеки [3].

Таким чином співробітники правоохоронних органів захищаючи і охороняючи здоров'я усіх громадян і осіб без громадянства наражають себе та своє здоров'я на небезпеку чим подвоюють загрозу. Враховуючи це, держава надає гарантії щодо отримання співробітниками правоохоронних органів безкоштовних медичних послуг у медичних закладах охорони здоров'я Міністерства внутрішніх справ України.

Держава гарантує не лише безоплатне лікування працівникам правоохоронних органів та членів їх сімей, а й піклується щодо профілактики та попереджені захворювань, зобов'язуючи їх щороку проходити комплексний медичний огляд (диспансеризацію), а за необхідності – цільові медичні огляди, психофізіологічні обстеження і тестування [4].

Разом з тим, непослідовність державної політики у сфері охорони здоров'я, відсутність належного фінансування, суперечливість окремих кроків реформування відомчої медицини, невід'ємною складовою якої є медичне забезпечення правоохоронних органів, спонукають до його подальшого вдосконалення [5].

Реформування правоохоронних органів мало включати в себе і запровадження нової парадигми медичного обслуговування та соціального забезпечення. Адже саме це сприятиме максимальному наближенню роботи співробітників правоохоронних органів до високих стандартів організації та функціонування правоохоронних структур розвинутих демократичних країн, характерними ознаками яких є не тільки більш якісне виконання своїх завдань на основі довіри і партнерства з населенням, а й стабільно високий рівень внутрішньоорганізаційного (кадрового, фінансового, матеріально-технічного, психологічного, медичного) забезпечення [5].

На сучасному етапі, здоров'я населення визначає ступінь соціально-культурного розвитку суспільства та якості життя громадян. Об'єктивне збільшення медичних потреб населення відбувається на тлі зменшення можливостей системи охорони здоров'я. Державні витрати на охорону здоров'я не задовольняють реальні потреби сьогодення. В умовах гострої нестачі бюджетних коштів дедалі більша частка амбулаторної і стаціонарної допомоги стає платною. Світовий досвід підтверджує, що найбільших успіхів у вирішенні проблеми зміцнення здоров'я населення досягли ті країни, які запровадили в системі охорони здоров'я механізм медичного страхування [6].

Маючи проблеми в системі охорони здоров'я такі як недостатність фінансових коштів і низька якість медичного забезпечення, вважаємо, доцільним застосування світового досвіду функціонування системи охорони здоров'я – це добровільне і обов'язкове медичне страхування, що гарантуватиме громадянам їхнє конституційне право на отримання медичної допомоги та фінансування профілактичних заходів. Неодноразово наголошено, що працівники правоохоронних органів мають більше ризиків для нанесення шкоди своєму здоров'ю, тому пропонуємо ввести обов'язкове медичне страхування для працівників поліції за прикладом Ізраїлю та Швейцарії, де існує обов'язкове державне страхування для військовослужбовців і поліцейських [7].

З огляду на те, що фінансування правоохоронних органів та їх медичне обслуговування відбувається з Державного бюджету, то і їх обов'язкове страхування, вважаємо, повинно здійснюватися в держаних страхових компаніях, за рахунок держави, що стане кроком до поліпшення та розширення медичного забезпечення працівників поліції. Обов'язкове медичне страхування для працівників правоохоронних органів буде запорукою отримання медичного обслуговування незважаючи на економічний стан та наявність коштів в Державному бюджеті. Отримання страхових медичних коштів повинно бути врегульовано законодавчо і враховуючи ризики до кожної окремої категорії правоохоронних органів, з огляду на виконання ними своїх службових повноважень. Обов'язкове медичне страхування для працівників правоохоронних органів реалізує принцип доступності медичних послуг, особливо в умовах сьогодення, коли медицина стає платною, але спроможність населення, на жаль, не зростає, а навпаки падає в умовах економічної кризи визваної пандемією COVID-19. А на виконання своїх обов'язків працівниками правоохоронних органів ні яким чином не впливає запровадження карантину та локдауна, що спричиняє їх особливу вразливість перед хворобою, а тому і виникає потреба у посиленому захисті. Адже, лише маючи міцне здоров'я працівники правоохоронних органів можуть безперешкодно і якісно виконувати свої функціональні обов'язки від якості яких залежить порядок, законність та спокій населення і держави в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28.06.1996 року. *Голос України*. 1996. № 128
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 року. *Голос України*. 1992.
3. Національна поліція України. URL: <https://uk.wikipedia.org>
4. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 року. *Голос України*. 2015. № 141-142.

5. Логвиненко Б. О. Адміністративно-правові засади медичного забезпечення органів внутрішніх справ. Автореф. дис ... канд. юрид. наук. Дніпропетровськ. 2008.

6. Іншин М. О. Сутність і значення соціального забезпечення працівників поліції в сучасних умовах. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2015. № 4.

7. Осадець С. С. Страхування. Київ. КНЕУ, 1998. С. 203

ФОРМУВАННЯ ПОНЯТЬ ІНДИВІДУАЛЬНОГО РИЗИКУ ТА ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ У СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЗА МЕТОДИКАМИ БОЙОВОГО І ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ХОРТИНГУ

Шаповалов Борис Борисович,
Президент Міжнародної федерації поліцейського хортингу,
кандидат психологічних наук, доцент
Єрмоменко Едуард Анатолійович,
професор кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки Факультету
підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників податкової міліції, кандидат педагогічних наук,
Заслужений працівник фізичної культури і спорту України,
майстер спорту України міжнародного класу,
Заслужений тренер України, Університет ДФС України

За методиками бойового та поліцейського хортингу під поняттям індивідуального ризику співробітників правоохоронних органів розуміють ймовірність ураження окремої особи протягом певного періоду часу в результаті впливу досліджуваних чинників небезпеки при реалізації несприятливої випадкової події з урахуванням ймовірності її перебування в зоні ураження. З математичного погляду індивідуальний ризик визначають як добуток ймовірності загибелі людини, що знаходиться в даному регіоні, від можливих джерел небезпеки протягом року та ймовірності її перебування в зоні ураження [1–4].

Індивідуальний ризик розглядають як основне поняття, по-перше, у зв'язку з пріоритетністю людського життя як вищої цінності, по-друге, у зв'язку з тим, що саме індивідуальний ризик може бути оцінений за великими вибірками з достатнім рівнем вірогідності, що дає змогу визначити інші важливі категорії ризику під час аналізу небезпек і встановлювати прийнятні і неприйнятні рівні ризику.

У загальному випадку кількісно індивідуальний ризик виражається відношенням числа постраждалих людей із певної причини до загального числа людей, які ризикують за визначений період часу (апостеріорне визначення).

Англійські вчені запропонували при визначенні індивідуального ризику замість критерію «загибель людини» використовувати критерій «отримання людиною того чи іншого ступеня ураження».

Наприклад, можна визначити таке значення інтенсивності того чи іншого чинника ураження, за дії якого значна кількість людей отримає серйозні ушкодження, які потребуватимуть тривалого лікування; можливі смертельні випадки для невеликої кількості людей з підвищеною чутливістю до впливів чинників ураження. Конкретне значення інтенсивності того чи іншого чинника ураження назване «небезпечною дозою», тобто дозою, яка може спричинити смерть людини, проте це відбувається не обов'язково, оскільки люди залежно від віку, статі, стану здоров'я тощо мають різні сприйнятливості і опірність організму. У цьому разі під індивідуальним ризиком розуміють частоту впливу «небезпечної дози» на конкретну людину у певному місці.

Під час розрахунку розподілу ризику по території навколо об'єкта (картування ризику) індивідуальний ризик визначається потенційним територіальним ризиком та ймовірністю перебування людини в районі можливої дії небезпечних чинників. У загальному випадку індивідуальний ризик від деякої небезпеки, що розраховується для певної території дослідження, характеризуються ймовірністю загибелі окремої особи з населення за період часу 1 рік.

Значення індивідуального ризику поділено на 3 категорії: 1– побутові ризики (ризики, яким піддається кожен житель країни незалежно від професії і способу життя); 2 – професійні ризики (ризики, пов'язані з професією людини); 3 – добровільні ризики (ризики, які стосуються особистого життя, зокрема непрофесійні заняття альпінізмом, стрибки з парашутом тощо); добровільні ризики можна розглядати як власні інтереси та плату за задоволення. Зауважимо, що найбільші ризики у категорії 1 пов'язані з хворобами, за ними йдуть нещасні випадки; у категорії 2 – робота на морських платформах при розробці родовищ континентального шельфу; в категорії 3 – заняття альпінізмом.

Індивідуальний ризик багато в чому визначається кваліфікацією і готовністю індивідуума до дій у небезпечній ситуації, його захищеністю. Індивідуальний ризик, як правило, треба визначати не для кожної людини, а для груп людей, які приблизно однаковий час перебувають у різних небезпечних зонах і мають однакові засоби захисту. Рекомендується оцінювати індивідуальний ризик окремо для персоналу об'єкта і для населення прилеглої території. Якщо оцінюється ризик для якої-небудь групи людей певної професії або спеціального роду діяльності, що пов'язана з підвищеною небезпекою, цей ризик доцільно визначити у перерахунку на конкретний робочий час (на одну годину роботи або один технологічний цикл).

Оцінюються зони індивідуального ризику для потенційно небезпечного об'єкту і транспортної магістралі по якій здійснюється перевезення небезпечних вантажів. Індивідуальний ризик це властивість місцевості, що досліджується, в межах якої існує імовірність несприятливої події (ця ймовірність створюється потенційно небезпечним об'єктом), тому індивідуальний ризик є зручною характеристикою для просторового планування діяльності навколо потенційно небезпечного об'єкту. Для уникнення вищенаведених проблем основою заходів з охорони громадського порядку та забезпечення безпеки правоохоронних органів у місцях проведення заходів мають і надалі бути такі принципи: прогнозування ситуацій, планування шляхів їх розв'язання, готовність сил та засобів, залучених до служби правоохоронних органів, уникнення загострення насильства та рішучі дії в разі надзвичайних ситуацій [5–10].

Дотримання цих принципів досягається шляхом: заборони вживання алкогольних напоїв у місцях проведення масових заходів; обладнання місць проведення усередині та зовні відеокамерами для спостереження за поведінкою учасників і контролю за ситуацією поблизу місця проведення; передбачення доступу співробітників правоохоронних органів до мережі інформаційних центрів заходу для термінового сповіщення учасників або осіб, які перебувають за межами заходу, про виникнення або загрозу виникнення надзвичайних

ситуацій; забезпечення недопущення великих скупчень людей та запобігання неконтрольованому доступу в місця проведення масових заходів і виходу за їх межі тощо.

Таким чином, у тезах акцентується увага на філософсько-методологічних основах, стані та тенденціях розвитку процесів, які визначають сутність і структуру індивідуальних ризиків, особистої безпеки, глобальної безпеки у довгостроковій перспективі, а також на практичних аспектах діяльності держави щодо забезпечення національної безпеки, тобто на тих чинниках, системне осмислення та врахування яких дозволить суттєво підвищити якість підготовки пропозицій щодо політики з питань забезпечення особистої безпеки, оптимізувати механізми її реалізації, більш активно та оперативно реагувати на загрози інтересам громадян. Отже, сьогодні прийняття необхідного пакета підзаконних нормативно-правових актів з питань забезпечення особистої безпеки співробітників правоохоронних органів, повного забезпечення підрозділів новітніми спеціальними засобами, вироблення чіткої концепції професійної підготовки правоохоронних кадрів засобами бойового хортингу дасть змогу покращити захист співробітників під час виконання оперативно-службових завдань і заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біла В. Р., Єрмоменко Е. А., Чмелюк В. В. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 242–254.

2. Бухтіяров О. А., Єрмоменко Е. А., Грищук В. Л. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 126–139.

3. Грищук В. Л., Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів. *Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф.* 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. Київ, 2020. С. 537–544.

4. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія. Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 203 с.

5. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників правоохоронних органів. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. С. 28–40.

6. Єрьоменко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів. *Теорія і методика хортингу.* 2017. Вип. 8. С. 19–33.

7. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія. Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 138 с.

8. Єрьоменко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії. *Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конф.*, 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т

ДФС України [та ін.]. Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. С. 18–23.

9. Параниця С. П., Єрьоменко Е. А., Чмелюк В. В. Методи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів і курсантів правоохоронних спеціальностей засобами бойового хортингу. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 462–477.

10. Чмелюк В. В., Єрьоменко Е. А., Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 8–23.

11. Шаповалов Б. Б., Єрьоменко Е. А. Перспективи розвитку бойового хортингу як засобу підготовки військовослужбовців правоохоронних органів військової структури до дій з ризиком для життя та здоров'я. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. С. 315–322.

12. Шаповалов Б. Б., Єрьоменко Е. А., Нечерда В. Б. (2018d). Хортинг – національний вид спорту України. Поліцейський центр бойових мистецтв, 1, 16-17.

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПІД ЧАС ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Остапенко Олександр Іванович,

завідувач лабораторії фізичного розвитку та здорового способу
життя, кандидат педагогічних наук, Інститут проблем виховання
Національної академії педагогічних наук України

Єрмоменко Едуард Анатолійович,

професор кафедри спеціальних дисциплін
та організації професійної підготовки
Факультету підготовки, перепідготовки та
підвищення кваліфікації працівників податкової міліції,
кандидат педагогічних наук, Заслужений працівник фізичної культури і
спорту України, майстер спорту України міжнародного класу,
Заслужений тренер України, Університет ДФС України

Відповідно до теорії і практики мотивації, яка обумовлює ієрархію потреб людини, безпека, поряд з фізіологічними потребами (в їжі, одязі тощо), є однією із головних потреб. Вона є невід'ємною характеристикою й умовою життя та діяльності особи, суспільства та держави. Практика показує, що забезпечення безпеки діяльності особового складу підрозділів правоохоронних органів ще не має належного рівня, оскільки щорічно гине та отримує тяжкі поранення, каліцтво, психічний розлад значна кількість працівників. Діяльність співробітників правоохоронних органів у більшості випадків пов'язана з небезпекою та стресовими ситуаціями. Особливість цієї небезпеки полягає в її постійній потенційній присутності. В одних випадках вона може передбачатись, а в інших – виникає раптово [1–3].

Можливість нападу на співробітника правоохоронних органів існує протягом усього часу патрулювання, чергування і, навіть, носіння форми та зброї. У будь-якому випадку працівник поліції зобов'язаний не уникати небезпеки, а, умовно кажучи, йти їй назустріч. Отже, в умовах складної криміногенної ситуації питання особистої безпеки працівників поліції є одним з найважливіших напрямків діяльності працівників правоохоронних органів України. Численні факти злочинних зазіхань на життя і здоров'я під час

виконання службових обов'язків потребують детальної розробки рекомендацій щодо забезпечення особистої безпеки працівників поліції.

Як зазначають фахівці-науковці Університету ДФС України В. Р. Біла, В. Л. Грищук, В. В. Чмелюк, і з цим доцільно погодитися, що особиста безпека співробітників правоохоронних органів – це система організаційно-правових, фізичних і тактико-психологічних заходів, що дозволяють забезпечити збереження життя та здоров'я працівника правоохоронних органів та підтримання високого рівня ефективності його професійних дій [4].

При цьому слід зауважити, що особиста безпека насамперед ґрунтується на достатньому рівні професійно-психологічної готовності працівників, коли вони налаштовані на найбільш доцільні, активні та рішучі дії в складних чи небезпечних для життя і здоров'я умовах виконання службових обов'язків. Крім того, особиста безпека є результатом реалізації комплексу заходів, спрямованих на зниження рівня професійного ризику до реально можливого мінімуму, що дозволяє гарантувати збереження життя і здоров'я, нормального психічного стану та дієздатності працівника поліції під час ефективного виконання оперативно-службових завдань. Особиста безпека працівників поліції вимагає підвищення рівня службової, бойової та психологічної підготовки, а також удосконалення матеріальної бази, забезпечення практичних підрозділів правоохоронної діяльності сучасними технічними засобами та озброєнням.

Здавна відомо, що сучасна злочинність вже стала занадто небезпечним суспільним явищем. Добре навчені і треновані злочинці, у багатьох випадках, чинять організовано-відчайдушний опір законним вимогам співробітникам правоохоронних органів. Сумним наслідком цього є те, що в практичній діяльності правоохоронних органів ще продовжують траплятися безглузді і непоправимі випадки загибелі та травматизму співробітників правоохоронних органів.

Серед численних завдань, які також несуть в собі ряд загроз та небезпечних факторів у службовій діяльності співробітників правоохоронних органів, патрульних поліцейських варто назвати такі: самотійне виявлення

правопорушень: під час патрулювання та в інших випадках, передбачених законодавством, звертає увагу на правопорушення з метою їх запобігання, припинення, документування і притягнення до відповідальності; припинення правопорушень: припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення, застосовуючи для цього передбачені законодавством права і повноваження; у випадках та в спосіб, передбачені законодавством, розглядає справи про адміністративні правопорушення і застосовує заходи адміністративного впливу до правопорушників; затримання правопорушників та доставлення їх до підрозділів органів внутрішніх справ [5–10]. У випадках, визначених законодавством, здійснює затримання особи та її доставлення, а також застосовує інші заходи забезпечення провадження відповідно до законодавства; охорону місця події. З метою забезпечення подальшого розслідування вживає заходів щодо охорони та збереження місця події в первинному, незміненому стані до прибуття уповноважених осіб, зокрема слідчих оперативних груп; співпрацю з іншими структурними підрозділами органів внутрішніх справ.

Таким чином, специфіка службової діяльності співробітників правоохоронних органів полягає у високому рівні її небезпеки, оскільки функціонально така діяльність спрямована на протидію злочинності, припинення правопорушень, дотримання правопорядку. З цього виникає потреба забезпечення особистої безпеки співробітників правоохоронних органів, поліцейських патрульної поліції. Система державного гарантування особистої безпеки співробітника правоохоронних органів має становити собою сукупність максимальних гарантій та заходів, що на найвищому рівні всесторонньо забезпечують його право на життя та здоров'я. Особливу увагу має бути приділено інструктуванню, проходженню стажування, обміну досвідом із зарубіжними колегами, підвищенню рівня матеріального забезпечення співробітників правоохоронних органів, патрульних поліцейських, посилення психологічної готовності співробітників правоохоронних органів, поліцейських патрульної поліції до екстремальних

ситуацій тощо. Вироблення чіткої концепції професійної підготовки поліцейських кадрів засобами бойового хортингу дасть змогу покращити захист поліцейського під час виконання оперативно-службових завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біла В. Р., Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 242–254.

2. Бухтіяров О. А., Єрмоєнко Е. А., Грищук В. Л. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 126–139.

3. Грищук В. Л., Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів. *Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф.* 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. Київ, 2020. С. 537–544.

4. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія. Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 203 с.

5. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників правоохоронних органів. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. С. 28–40.

6. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів. *Теорія і методика хортингу*. 2017. Вип. 8. С. 19–33.

7. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія. Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 138 с.

8. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії. *Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конф.*, 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. С. 18–23.

9. Параниця С. П., Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В. Методи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів і курсантів правоохоронних спеціальностей засобами бойового хортингу. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 462–477.

10. Чмелюк В. В., Єрмоєнко Е. А., Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 8–23.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРСОНАЛЬНІ НАВИЧКИ ПЕРСОНАЛУ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ У РАЙОНАХ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Маняков Іван Валерійович,
старший викладач кафедри прикордонної
безпеки факультету підготовки керівних кадрів,
Національна академія державної прикордонної
служби України ім. Богдана Хмельницького

Нікулін Михайло Олександрович,
старший викладач кафедри прикордонної
безпеки факультету підготовки керівних кадрів,
Національна академія державної прикордонної
служби України ім. Богдана Хмельницького

Умови застосування різнорідних та об'єднаних сил в районі проведення Операції Об'єднаних Сил (далі- ООС) від активної фази протидії збройної агресії до забезпечення режиму «тиші» вздовж лінії розмежування свідчать про необхідність проведення підготовки, навчання та відбору кандидатів з правоохоронних органів для керівництва їх діями в різних умовах обстановки.

В роботі науковців військових та правоохоронних вищих навчальних закладів України належну увагу приділяється сучасної тематиці та розробки Програм підготовки керівного складу. При цьому, актуальним залишаються питання тренування здобутих навичок та виховування персональних професійних якостей у категорії осіб, ротація яких полягає у посиленні управлінської ланки державних контрольних органів (служб) на територіях Донецької та Луганської областей.

Участь підрозділів та частин Державної прикордонної служби України в системі забезпечення захисту національної безпеки та оборони вимагає від персоналу військовослужбовців мати специфічні професійно-прикладні якості (правову, мовну, психологічну, належну фізичну підготовку) для участі та дій в різних умовах розвитку обстановки. Невід'ємною частиною підготовки персоналу ДПСУ є відпрацювання навичок тактичної та спеціальної підготовки, готовності до психологічних операцій та складнощів нештатних

ситуацій або розв'язання конфліктів, вогневої та медичної підготовки з охопленням від рядового до начальницького (керівного) складу.

Ефективність фізичної та психологічної готовності персоналу ДПСУ забезпечує належне виконання службових обов'язків, дозволяє здійснювати завдання у напруженій обстановці, на різних ділянках при її загостренні та в умовах значного психофізичного навантаження.

Рівень тактичної (оперативної) підготовки в умовах застосування різнорідних сил та засобів для стримування військової агресії з боку Російської федерації спонукає до оволодіння навичками ведення короточасних бойових зіткнень, прихованому управлінню діями з'єднань або тактичних угруповань, володінню топографічною грамотністю та передбаченням розвитку обстановки в межах дорожніх коридорів, районів (ділянок) важливих для утримання, планування маневру силами та засобами, взаємодії та всебічного забезпечення службово-бойової діяльності.

Окрім зазначених навичок та знань, персонал керівної ланки повинен володіти та вивчати досвід виконання завдань частинами Збройних сил України (далі – ЗСУ), тонкощі планування та проведення психологічних операцій підрозділів Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ та Сил Спеціальних операцій (далі – ССО). До особливих професійних навичок керівників частин (з'єднань) або бойових підрозділів органів ДПСУ слід цілком віднести знання митної або податкової справи, міжнародного та військового співробітництва, роботи з військово-цивільними адміністраціями, державними установами та органами виконавчої влади. До професійних якостей в підготовці керівного складу ДПСУ можна включити програми з тематики оперативно-розшукової роботи, протидію терористичним актам та ризикам, торгівлю людьми та охорони важливих об'єктів інфраструктури.

Для забезпечення завчасної підготовки керівників органів охорони державного кордону (далі- ООДК) що розміщені на території Донецької та Луганської областей до розгляду та призначення на посади слід розглянути

відпрацювання Програми оперативно - тактичних завдань на фоні спеціальної змодельованої обстановки, з елементами її нарощування та ускладнення.

До розробки проектів Програм підготовки доцільно розглянути можливість присутності кандидатів та їх участі в спеціальних штабних тренуваннях частин оперативно-тактичних угруповань ЗСУ, спільних навчаннях та отримання єдиного підходу до вирішення завдань на різних ділянках країни.

В ході вирішення оперативно-тактичних завдань та оцінювання кандидатів на посади керівного складу (заступників начальників ООДК) пропонується розглянути участь офіцерів вищого керівного складу ЗСУ (Генерального штабу, представників Об'єднаного штабу ООС, ССО та ін.) та провідних департаментів Адміністрації Державної прикордонної служби. В якості експертів для визначення ступеню психологічної готовності або морально-вольової стійкості можна проводити залучення представників спеціалізованих кафедр вищих військових закладів України.

Подібний проект Програми та зміст підготовки керівників та їх заступників в органах охорони державного кордону дозволить поєднати зусилля навчальних закладів в створенні потужного ресурсу керівної ланки структур системи національної безпеки, комплексному підходу до відбору кандидатів правоохоронних органів або бойових підрозділів. Крім цього, залучення незалежних експертів та представників силових відомств України дозволяє опанувати практику та провадження в науковий процес військових «вищів» спільну тематику виконання службово-бойових завдань, формувати стратегічні погляди на розвиток обстановки в районі проведення ООС та планувати довгострокові заходи охорони та захисту країни від агресії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Серватюк В. М. Основні підходи до оцінки регіональної стабільності у прикордонному просторі. *Збірник наукових праць Національної академії Прикордонних військ України імені Богдана Хмельницького № 12. Частина II.* Хмельницький, 2000. С. 28–36.

2. Цибровський М. Ю. Методика прогнозування процесу незаконної міграції на ділянці прикордонного загону. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького № 35. Частина II*. Хмельницький, 2005. С. 175–179.

3. Про затвердження Положення про єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків. URL : Постанова Кабінету міністрів України від 18.02.2016 № 92. Доступ із інформ.-правової системи «Ліга-Закон».

4. Про затвердження Порядку здійснення координації діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань додержання режимів на державному кордоні URL : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.1999 № 48. Доступ із інформ.- правової системи «Ліга-Закон».

5. Про організацію застосування профілів ризиків. URL : наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 26.12.2019 № 741АГ . Доступ із інформ.-правової системи «Ліга-Закон».

6. Біла книга // Стратегічний бюлетень прикордонної безпеки України.

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ: УМОВИ ВОЛОДІННЯ ПРИЙОМАМИ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Єрмоменко Едуард Анатолійович

професор кафедри спеціальних дисциплін
та організації професійної підготовки
Факультету підготовки, перепідготовки та
підвищення кваліфікації працівників податкової міліції,
кандидат педагогічних наук, Заслужений працівник фізичної культури і
спорту України, майстер спорту України міжнародного класу,
Заслужений тренер України, Університет ДФС України

На сучасному етапі реформування системи МВС України та вдосконалення шляхів роботи Національної поліції України доволі актуальною та дискусійною є проблематика володіння поліцейськими прийомами особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях, що цікавить науковців та практичних працівників поліції [1–4]. Через нинішню ситуацію в державі, що характеризується зростанням злочинності та збільшенням кількості випадків злісної непокори з боку правопорушників законним вимогам поліцейських, їх травмуванням та загибеллю, виникає потреба наукового підходу до розв’язання сучасних завдань у сфері забезпечення особистої безпеки поліцейських під час виконання службових обов’язків, а також застосування прийомів бойового хортингу.

Розробка заходів щодо підвищення рівня особистої безпеки поліцейських, нормативно-правового регулювання безпечного виконання ними службових обов’язків з огляду на зміни в підготовці правоохоронців нової генерації уможлиблює вирішення теоретичних і практичних питань, що стосуються особистої безпеки поліцейських. Серед учених, які досліджували деякі проблемні аспекти забезпечення особистої безпеки поліцейських, варто виокремити В. Р. Білу, О. А. Бухтіярова, В. Л. Грищука, С. П. Параницю, В. В. Чмелюка та інших. Водночас, незважаючи на таку чисельність наукових напрацювань, присвячених тематиці особистої безпеки поліцейських, нез’ясованими залишаються чимало питань. Безумовно, ця проблема є

надзвичайно актуальною і багатоаспектною, однак вона ще не стала предметом розгорнутих наукових досліджень..

Метою дослідження є проведення аналітичного зіставлення загальних підходів до забезпечення особистої безпеки під час виконання службових завдань, володіння прийомами особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях працівниками Національної поліції України.

Становлення правової держави та формування дієвої системи забезпечення прав людини неможливе без проведення реформування правоохоронної системи. У цьому контексті варто констатувати, що багато країн успішно пройшли або проходять шлях реформ, зокрема правоохоронної системи, і їхній досвід може стати у пригоді нам. Нині постає питання ефективності виконання поліцейськими оперативно-службових завдань, створення якісно нової моделі взаємодії суспільства та поліції для забезпечення охорони прав і свобод людини.

Рівень якості виконання поліцейським своїх службових обов'язків прямо пропорційно залежить від забезпечення його особистої безпеки. У науковій літературі міститься чимало дефініцій поняття «безпека». У словнику С. І. Ожегова безпека означає стан, за якого не загрожує небезпека, це – захист від небезпеки. Під небезпекою, своєю чергою, розуміють загрозу заподіяння кому-небудь шкоди, загрозу життю та здоров'ю людини, іншим її цінностям.

Отже, небезпека – це ситуація, коли існує загроза безпеці, тобто сукупність умов і факторів, які є небезпечними для життєво важливих інтересів особи. Загроза як зовнішній чинник небезпеки, справляючи специфічний вплив на конкретного суб'єкта, зумовлює його особливий психологічний стан. Останній виступає як психофізіологічна ознака небезпеки. Людина, котра перебуває в стані небезпеки, відчуває тривогу, неспокій, для неї характерним є психічне напруження та інші негативні прояви.

На тлі переходу на нові орієнтири роботи спостерігаються певні негаразди у виконанні поліцейськими службових обов'язків, серед яких найбільше вирізняються такі: по-перше, зміни, що відбуваються в системі

підготовки поліцейських до виконання службових завдань на основі зарубіжного досвіду, важко назвати справжньою системною реформою, за винятком патрульної поліції, спецпідрозділу поліції особливого призначення «КОРД», який готує поліцейських на основі нової методики, що враховує закордонну практику; по-друге, підготовку поліцейських у підрозділах поліції на місцях здійснюють працівники, які не пройшли відповідне навчання у зарубіжних чи вітчизняних інструкторів, що негативно впливає на підготовку особового складу підрозділу; по-третє, відсутність повного забезпечення підрозділів новітніми спеціальними засобами, які зазначені в Законі України «Про Національну поліцію», негативно впливає на ефективність виконання службових обов'язків та забезпечення особистої безпеки співробітників; по-четверте, на розвиток Закону України «Про Національну поліцію» дотепер так і не прийнято необхідного пакета підзаконних нормативно-правових актів, позаяк очевидно, що цей Закон не зможе врегулювати усіх питань організації та діяльності поліції; по п'яте, відсутня чітка концепція професійної підготовки поліцейських кадрів, вивчення засобів тренування бойового хортингу, організації навчального процесу тощо [5–10].

Зупинимося ще на одному, на наш погляд, важливому аспекті. Для того, щоб підтримувати високий рівень особистої безпеки поліцейського, треба враховувати належний рівень його тактичної та вогневої підготовки.

Помилки, спричинені неправомірним застосуванням вогнепальної зброї, недостатнім рівнем управління поліцейськими силами і засобами, прорахунки у тактиці під час типових та екстремальних ситуацій, у проведенні поліцейських операцій призводять до загибелі та травмування службовців. Усунення цих та інших недоліків вимагає коригування термінів і змісту програм професійної підготовки поліцейських із використанням зарубіжного досвіду, вироблення надійних методик опанування навичками теорії і практики застосування поліцейських заходів, зокрема, примусового характеру, забезпечення поліцейських сучасними спеціальними засобами.

Таким чином, сьогодні прийняття необхідного пакета підзаконних нормативно-правових актів з питань забезпечення особистої безпеки поліцейських, повного забезпечення підрозділів новітніми спеціальними засобами, вироблення чіткої концепції професійної підготовки поліцейських кадрів засобами бойового хортингу дасть змогу покращити захист поліцейського під час виконання оперативно-службових завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біла В. Р., Єрмоменко Е. А., Чмелюк В. В. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 242–254.

2. Бухтіяров О. А., Єрмоменко Е. А., Грищук В. Л. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 126–139.

3. Грищук В. Л., Єрмоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів. *Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф.* 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. Київ, 2020. С. 537–544.

4. Єрмоменко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія. Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 203 с.

5. Єрмоменко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників правоохоронних органів. *Бойовий хортинг та діяльність*

правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. С. 28–40.

6. Єрьоменко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів. *Теорія і методика хортингу*. 2017. Вип. 8. С. 19–33.

7. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія. Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 138 с.

8. Єрьоменко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії. *Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конф.*, 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. С. 18–23.

9. Параниця С. П., Єрьоменко Е. А., Чмелюк В. В. Методи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів і курсантів правоохоронних спеціальностей засобами бойового хортингу. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 462–477.

10. Чмелюк В. В., Єрьоменко Е. А., Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 8–23.

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ СИСТЕМИ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ ПРИ НАВЧАННІ ЗАСОБАМ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Полторацький Сергій Сергійович,

начальник групи аналізу та впровадження досвіду
відділу підготовки штабу Командування Медичних сил
Збройних Сил України

Єрмоменко Едуард Анатолійович,

професор кафедри спеціальних дисциплін
та організації професійної підготовки
Факультету підготовки, перепідготовки та
підвищення кваліфікації працівників податкової міліції,
кандидат педагогічних наук, Заслужений працівник фізичної культури і
спорту України, майстер спорту України міжнародного класу,
Заслужений тренер України, Університет ДФС України

Метою вивчення й освоєння методичних прийомів системи бойового хортингу при навчанні засобам особистої безпеки співробітників правоохоронних органів є вивчення основ тактичної підготовки працівників правоохоронних органів, формування тактичної компетентності, зокрема, щодо забезпечення особистої безпеки, тактики охорони публічного порядку, тактики дій в умовах надзвичайних ситуацій, в особливих умовах, при проведенні спеціальних операцій [1–5].

Відповідно до системи «Бойовий хортинг», вивчення методичних прийомів при навчанні засобам особистої безпеки співробітників правоохоронних органів сприяє формуванню у співробітників таких компетентностей: інтегральна компетентність – здатність і готовність особи розв’язувати комплексні задачі і проблеми у галузі правоохоронної діяльності, охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки, а також дослідницької інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних, та створення нових цілісних знань та професійної практики; загальні компетентності – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог, здатність приймати управлінські й обґрунтовані рішення в складних і непередбачуваних умовах, здатність до відповідальності за розвиток

професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди, здатність здійснювати своєчасне реагування на заяви/повідомлення або інші події з метою захисту життя, здоров'я прав і свобод особистості, власності, безпеки суспільства і держави від злочинних посягань, здатність до оволодіння наступними професійно важливими якостями: оперативною інтуїцією; здатністю мислити і ухвалювати рішення самостійно при недовідах і суперечностях оперативної інформації; умінням бачити декілька можливих шляхів рішення оперативно-тактичних задач і вибирати найефективнішу; знанням злочинних традицій, звичаїв; винахідливістю при проведенні оперативно-розшукових заходів; оперативною спостережливістю.

Також співробітники отримують фахові компетентності своєї спеціальності: спроможність організовувати і керувати діяльністю підрозділів, створених для виконання завдань у сфері правоохоронної діяльності; здатність викладати юридичні дисципліни на високому теоретичному й методичному рівні, впроваджувати інноваційні технології, методи і засоби навчання; уміння оптимізувати методи й засоби забезпечення публічної безпеки і порядку; здатність аналізувати, оптимізувати й застосовувати сучасні інформаційні технології під час рішення професійних (наукових) завдань; узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення для вдосконалення правоохоронної та інших видів діяльності.

Передумовами освоєння методичних прийомів системи бойового хортингу при навчанні засобам особистої безпеки співробітників правоохоронних органів, відповідно до структурно-логічної схеми програми підготовки, є опанування таких навчальних блоків: організаційно-правові засади запобігання та протидії корупції; проблеми кваліфікації кримінальних проступків; практикум зі складання процесуальних документів; актуальні аспекти національної безпеки [6–10].

Зміст програми освоєння методичних прийомів системи бойового хортингу при навчанні засобам особистої безпеки співробітників правоохоронних органів:

ТЕМА 1. Основи тактичної підготовки працівників правоохоронних органів. Поняття та зміст тактичної підготовки працівників правоохоронних органів. Цілі та завдання тактичної підготовки працівників правоохоронних органів. Тактика професійної діяльності працівників правоохоронних органів. Сучасні концепції щодо вдосконалення тактичної підготовки працівників правоохоронних органів. Тактична підготовка працівників правоохоронних органів: сучасні проблеми.

ТЕМА 2. Тактика охорони публічного порядку під час масових заходів: вітчизняний та закордонний досвід. Тактика охорони публічного порядку під час масових заходів в Україні. Тактика охорони публічного порядку під час масових заходів у країнах Європейського Союзу. Тактика охорони публічного порядку під час масових заходів у країнах Північної та Південної Америки. Скандинавська модель забезпечення охорони публічної безпеки та порядку.

ТЕМА 3. Тактика забезпечення особистої безпеки працівника правоохоронного органу та безпеки інших осіб під час застосування превентивних заходів та заходів примусу (на прикладі працівників поліції). Основні форми забезпечення особистої безпеки в підрозділах Національної поліції. Навчання та інструктажі з питань охорони праці та забезпечення особистої безпеки. Заходи особистої безпеки поліцейських під час застосування превентивних заходів. Заходи особистої безпеки поліцейських під час застосування заходів примусу.

ТЕМА 4. Тактика забезпечення особистої безпеки працівника правоохоронного органу при патрулюванні місцевості, під час зупинення транспортного засобу, затримання та доставлення правопорушників, здійснення слідчих дій (на прикладі працівників поліції). Психологічна готовність до дій у небезпечних ситуаціях. Засоби індивідуального захисту поліцейського та тактика їхнього використання. Заходи особистої безпеки працівників Національної поліції при патрулюванні місцевості та перевірки документів у громадян. Заходи особистої безпеки працівників Національної поліції при затриманні правопорушника чи протидії його агресивним діям. Забезпечення

особистої безпеки поліцейських при використанні службових тварин під час патрулювання, розшуку, переслідування та затримання правопорушників. Заходи особистої безпеки працівників Національної поліції при проведенні слідчих дій.

ТЕМА 5. Організація і тактика дій працівників правоохоронних органів під час переслідування правопорушника «по гарячих слідах» (на прикладі працівників поліції). Організаційні та тактичні прийоми переслідування «по гарячих слідах». Заходи особистої безпеки, яких повинен дотримуватися поліцейський під час переслідування правопорушника «по гарячих слідах». Основи методики розслідування «по гарячих слідах».

Таким чином, у результаті вивчення даних тем співробітники правоохоронних органів зможуть уміти застосовувати отримані знання в практичній діяльності, в тому числі, для виявлення та аналізу помилки в діях працівника правоохоронного органу; вміти аналізувати умови і причини вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень та визначати шляхи їх усунення; знати особливості застосування превентивних заходів та заходів примусу працівником правоохоронного органу для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення; вміти реалізовувати на практиці застосування тактичних дій під час доставлення правопорушника до правоохоронного органу (під час ввідних задач і сценаріїв).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біла В. Р., Єрмоменко Е. А., Чмелюк В. В. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 242–254.

2. Бухтіяров О. А., Єрмоменко Е. А., Грищук В. Л. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ.*

конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 126–139.

3. Грищук В. Л., Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів. *Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф.* 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. Київ, 2020. С. 537–544.

4. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія. Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 203 с.

5. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників правоохоронних органів. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. С. 28–40.

6. Єрьоменко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів. *Теорія і методика хортингу.* 2017. Вип. 8. С. 19–33.

7. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія. Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 138 с.

8. Єрьоменко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії. *Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конф.*, 25-31

травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. С. 18–23.

9. Параниця С. П., Єрьоменко Е. А., Чмелюк В. В. Методи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів і курсантів правоохоронних спеціальностей засобами бойового хортингу. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 462–477.

10. Чмелюк В. В., Єрьоменко Е. А., Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 8–23.

ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ЗАПОРУКА ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКА ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ

Коваль Микола Васильович,
професор кафедри адміністративного
права і процесу та митної безпеки,
кандидат юридичних наук, професор,
Університет ДФС України

Забезпечення індивідуальної (особистої) безпеки людини є відправною точкою в дослідженні рівня забезпеченості людських взаємовідносин що виникають в групових, суспільних, державних, національних, регіональних та глобальних об'єднаннях. У сучасних умовах основним змістовним складовим безпеки взагалі все більше стає не тільки і не стільки безпечність держави та її інститутів, а першу чергу це забезпечення безпеки людини і суспільства в цілому. Такий підхід зумовлює, що на перший план виходить проблема соціальної безпеки в широкому розумінні цього слова, якщо говорити іншими словами це безпеки особи, окремих груп населення, суспільства в цілому, тобто соціуму. Це означає, що першоосновою концепції національної безпеки повинні бути інтереси окремих особистостей, із яких витікають інтереси суспільства і держави.

Сьогодні поняття національної безпеки України майже еквівалентне поняттю соціальної безпеки нації (народу України), і в сучасних умовах стабільність у державі все більше визначається внутрішніми, а не зовнішніми чинниками. Вона спирається на владу держави, баланс сил у системі держав, геостратегічну, геополітичну і геоекономічну ситуацію в регіоні і світі. Дестабілізуючий вплив формує однополярний світ, в якому немає противаг можливому курсу єдиної у світі наддержави, хоч останнє твердження на сьогодні не є безумовним.

Владні структури є інструментом, за допомогою якого повинні забезпечуватися найкращі умови для розвитку особи, суспільства і держави. Мова йде про можливий спектр можливостей, якими володіє держава.

Незбалансованість у соціальній практиці інтересів різних людей, соціальних груп, суспільства, держави є досить складною проблемою для багатьох держав, які утворилися на терені колишнього Радянського Союзу, у тому числі й України. Численні наукові і соціологічні дослідження та історичний досвід свідчать, що рішення, які приймаються без урахування індивідуальних інтересів особи (пересічного громадянина), призводять до соціальної напруги і конфліктів. Саме тому центральна гуманістична ідея безпеки полягає у створенні найбільш сприятливих умов для реалізації прав і свобод кожної людини. З іншого боку, не меншу загрозу для безпечного розвитку суспільства і національної безпеки держави в цілому становить невміння або відверте і неприховане небажання тієї чи іншої частини населення (на жаль, інколи досить значної) узгоджувати власні інтереси з публічними.

Усе це зумовило необхідність розробки нових складових в ідею національної безпеки яка базується на опрацюванні нових підходів у виробітку та прийнятті рішень, їх впровадження в життєдіяльність особи, суспільства та держави за допомогою застосування сучасних організаційних структур та механізмів її забезпечення.

У цілому ж людський вимір безпеки відображає якісно новий підхід до проведення охорono-захисної безпекової політики суспільства та держави в якій особи (людини), нову роль як її суб'єкта та об'єкта. Це визнання того, що саме від людини (пересічного громадянина) залежить забезпечення безпеки усіх, безпека кожного визначає інтегральну безпеку суспільства та держави. Отже, якщо більшість людей при виборі лінії поведінки буде виходити із власної користі, егоїстичних міркувань, то за рахунок негативного кумулятивного ефекту спостерігатиметься зростання загроз для кожної людини і суспільства в цілому.

Досягнення значних результатів у справі оздоровлення соціально-психологічної ситуації в суспільстві, на виробництві, у колективі, сім'ї можливе, як справедливо підкреслюють Дзлийев М. И. та Потрубач Н. Н., за умови переважання у громадян колективістського виду мотивації. Якщо ж

більшість людей при виборі лінії власної поведінки будуть виходити із корисливих, егоїстичних прагнень (які під виглядом прагматизму та індивідуалізму насаджуються в нашому суспільстві західною культурою), то за рахунок негативного кумулятивного ефекту в умовах перехідного та несформованого громадянського суспільства слід очікувати постійного зростання загроз [1].

Хоч це і зрозумілі речі, на шляху означеного принципу людського виміру безпеки стоять великі перешкоди. Досить проаналізувати програмні документи практично усіх існуючих партій, рухів, течій як лівого, так і правого спрямування, правлячих та опозиційних, щоб переконатися, що всі вони без винятку проголошують турботу про людину, підвищення її добробуту, задоволення потреб. І це зрозуміло. Державна, політична, соціальна, економічна, екологічна та інші системи існують для і задля людини. Але, на жаль, практична реалізація прав і свобод людини залишає надію на краще. Підходи до забезпечення прав і свобод людини є теоретичними і втілюються у декларації та популістські лозунги. У результаті, вони до цього часу повною мірою не реалізовані.

Ситуація, що склалася, стосується практично всього спектра прав та свобод. Тому населення досить критично оцінює діяльність владних структур щодо захисту прав людини. Діяльність правозахисних організацій які тільки но виникли в надрах громадянського суспільства в силу тих чи інших причин здійснюють своє призначення інертно, а то і зовсім припиняють свою діяльність. Масове порушення чинного законодавства щодо права на гідну оплату праці, не адекватне тарифне обґрунтування надаваних населенню послуг, військові дії на сході, в'яло текучий процес відкриття підприємств, що забезпечують місцеве населення робочими місцями, інші нерадужні проблеми повсякденного життя людини обумовлюють стан тривожності її за безпеку самої себе, своєї сім'ї, своїх близьких родичів, друзів, членів трудового колективу окремого співтовариства, громади, суспільства, держави.

Важко не помітити, що людина, будучи об'єктом та суб'єктом системи національної безпеки, присутня в усіх її складових, включаючи, перш за все, особисту безпеку.

Під особистою безпекою розуміється стан захищеності людини від факторів небезпеки на рівні особистих інтересів та потреб. Вона включає забезпечення захисту особи від злочинних посягань на життя, здоров'я, свободу, честь та гідність.

Фізичні особи українського суспільства та його держави, які працюють у інституціях публічного адміністрування, особливо це торкається тієї частини публічного апарату, що виконує правоохоронні і правозастосовні функції потребують підвищеної правової, соціальної охорони та фізичного захисту.

Розроблення системи забезпечення безпеки особи припускає визначення умов і заходів безпеки у кожній життєво важливій сфері інтересів людини і громадянина, їх законодавче закріплення, розрахунок відповідних сил та засобів їх забезпечення.

Для кожного виду безпеки особистості мають бути встановлені правові приписи, що є підставами для відповідних відносин, що виникають у сфері забезпечення безпеки. Мета цих відносин є поновлення та забезпечення нормальної життєдіяльності людини, усунення загроз його життєво важливим інтересам.

У системі забезпечення безпеки виникають відносини, що тісно пов'язані з особою, яка потребує охорони та захисту і яка разом із об'єктом захисту, джерелами загроз, умовами і засобами, що забезпечують безпеку, вступають у взаємодії з ними, а також відокремлюються суб'єкти безпеки, які також вступають у взаємовідносини з ними для досягнення оптимальної мети.

Слід зазначити, що суб'єктом безпеки є людина, та її життєво важливі інтереси які знаходяться під загрозою, а також ними виступає держава та суспільство, які є гарантом безпеки особистості. Суб'єкти безпеки знаходяться між собою в певних відносинах, вони повинні носити правовий характер, тобто такий стан, що породжує необхідні права і обов'язки.

Безпека особи предметно може бути здійснена лише в правовій державі, основні засади якої створюють необхідне коло умов, в яких особа може вільно розвиватися, користуватися своїми правами та свободами. Принцип верховенства права зумовлює правовий характер державної діяльності та зумовлює її залежність від закону і зв'язаність у діях згідно процедурно передбачених законом. За державою визнається активна роль у забезпеченні безпеки особистості, гарантуванні її прав і свобод, тобто держава бере на собі ціле коло обов'язків і зобов'язань по відношенню до забезпечення безпеки особи. Взаємостосунки та взаємовідносини особистості і держави, о організаційного, медико-психологічного, соціального, фізичного, кадрового, фінансового, матеріально-технічного характеру, що здійснюються з метою максимально ефективного підтримання рівня безпеки діяльності правоохоронних органів та їх співробітників.

Мабуть слід підтримати А. І. Суббота у тому, що в структурі професіоналізму, як елемента психологічної безпеки співробітника правоохоронного органу, необхідно віднести: самостійність та нестандартність рішень; цілеспрямованість; ініціативність; енергійність; здатність до виправданого ризику; здатність співчувати іншій людині; доброзичливість; чутливість; безкорисливість; терпимість; полегкість щодо різних нестандартних проявів поведінки; зовнішнього вигляду і способу мислення будь-якої людини; принципова вимогливість до себе та інших; переконаність у необхідності служіння народу в цілому, а не окремим його прошаркам; творчий склад розуму; здібність прораховувати варіанти можливих результатів дій [3, с. 27].

Отже, дотримання прав людини запорука особистої безпеки працівника правоохоронного органу і буде завжди гострим питанням у будь-якому суспільстві, оскільки це захист для одних та загроза життю і здоров'ю для інших. Відповідно, це б дало надію, що в Україні з'явиться правоохоронний орган, співробітники якого керуватимуться Конституцією та законами цієї держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дзлиев М. И., Потрубач Н. Н. Основы обеспечения безопасности жизнедеятельности: Курс лекций. М., 1996. 185 с.

2. Приватне життя і поліція. Концептуальні підходи. Теорія та практика. Авторський колектив/ Відп. редактор: Ю. І. Римаренко. К.: КНТ, 2006. 740 с. (Людина. Суспільство. Поліція).

3. Суббот А. І. Адміністративно-правові засоби забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів. Автореф. дисертація д-ра юрид. наук: 12.00.07, Нац. ун-т держ. подат. служби України. Ірпінь, 2013. 38 с.

СТРУКТУРА ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ, ЇЇ ЕЛЕМЕНТИ В ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНІЙ ГОТОВНОСТІ ТА ЗАХИЩЕНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Антоненко Сергій Анатолійович
професор кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
Університет ДФС України

Особиста безпека базується на достатньому рівні професійної підготовленості, яка передбачає: володіння безпечними методами праці; сформування особистої установки на «виживання»; формування психологічних якостей, які дозволяють адекватно оцінювати обстановку; швидко приймати рішення; не втрачати самовладання в небезпечній ситуації.

Разом з тим, головним у забезпеченні особистої безпеки працівника ОВС виступає сформована професійна готовність до безпечної поведінки у процесі виконання професійних обов'язків, у тому числі в екстремальних і психологічних складних ситуаціях, а також її визначення.

Професійно-психологічна готовність працівника (ППГП) – це сукупність якостей і властивостей особистості, що зумовлює стан змобілізованості психіки, настроєність на найбільш доцільні, активні та рішучі дії в складних чи небезпечних для життя та здоров'я умовах виконання службових обов'язків.

Професійно-психологічна готовність створює свою відповідну структуру особистої безпеки працівників ОВС і представляється такими компонентами: мотиваційний; орієнтаційний; операційний; вольовий; оціночний.

Мотиваційний – установка на власну безпеку та найбільш доцільні і активно рішучі дії.

Орієнтаційний – це вивчення та усвідомлення умов та особливостей діяльності, способів можливих дій в різних варіантах розвитку подій, необхідних для цього властивостей та якостей особистості.

Операційний – це навички та вміння реалізувати професійні дії.

Вольовий – самоконтроль, самообілізація та керування своїми діями, саморегуляція.

Оціночний – об’єктивна оцінка ступеня небезпеки ситуації і власної підготовленості для її вирішення, прогнозування можливих результатів, внесення відповідних поправок.

Особиста безпека – є результат реалізації комплексу заходів, спрямованих на зниження рівня професійного ризику до реально можливого мінімуму, що дозволяє гарантувати збереження життя і здоров’я, нормального психологічного стану і діяльності працівника при ефективному вирішенні ОСЗ.

Так як особиста безпека є проблема комплексна, то можна виділити, що вона визначається:

- специфікою умов, змісту і форм професійної діяльності;
- ступенем професійної захищеності працівника;
- наявністю спеціальних засобів організаційно-правового, матеріально-технічного та управлінського характеру;
- рівнем професійно-психологічної підготовленості працівника;
- цілеспрямованою роботою з особовим складом в цьому напрямку;
- ефективністю дій по забезпеченню особистої безпеки при вирішенні ОСЗ чи в ситуаціях, пов’язаних з їх специфікою.

Важливим компонентом (чинником) в системі особистої безпеки є їх професійна захищеність. Тобто “Безпека правоохоронних органів – це стан їх захищеності від протиправної діяльності організованої злочинності та окремих осіб у всіх її формах, здатність протистояти зовнішнім та внутрішнім загрозам та їх направленості, зберігаючи працездатність та оперативно-технічний потенціал”.

Але поняття “Захищеність працівника” значно ширше, воно багатопланове і складає цілий комплекс взаємопов’язаних елементів (компонентів): економічна; правова; організаційна; матеріально-технічна; соціальна; соціально-психологічна; кадрова; інформаційна; спеціальна; психологічна; фізична.

Економічна захищеність – можливість відповідно до його матеріального забезпечення (всіма потребами його та членів його сім'ї).

Правова захищеність – відповідність правової та нормативної бази діяльності ОВС об'єктивним умовам та завданням цієї діяльності. Вона визначає рівень правового забезпечення його професійної діяльності та можливостей його правового захисту при вирішенні ним оперативно-службових завдань чи особистих проблем, пов'язаних з даною діяльністю.

Організаційна – забезпечення організаційно-управлінськими заходами згідно чинного законодавства.

Матеріально-технічна – наявність зброї, транспорту, індивідуальних засобів захисту, зв'язку, спец. Засобів активної оборони, спец. Техніки, тощо.

Соціальна – наявність гарантій (страхування, медичне обслуговування, відповідні побутові умови для праці та відпочинку) та формування позитивного іміджу професії.

Соціально-психологічна – відповідність думки про діяльність ОВС, відповідна реальна оцінка, стабільність позитивного клімату в колективі.

Кадрова – забезпечення ефективної діяльності у відповідності з вимогами (придатність, рівень підготовки) та подальшим удосконаленням професійного росту (кар'єри), відповідність статусу працівника, значимості тих завдань, що він виконує.

Інформаційна – можливість отримувати інформацію необхідну для ефективної діяльності (в тому числі наукових та практичних знань, умінь, навичок), реальної необхідності для рішення завдань, забезпечення професійної захищеності та особиста безпека.

Спеціальна – ефективність спеціальних заходів ОРД, контррозвідувального та іншого характеру, дії підрозділів служби безпеки по захисту ОВС від дискредитуючи впливів злочинних елементів.

Психологічна – відповідність спеціальних заходів, націлених на профілактику та запобігання психологічної деформації особистості працівника,

ступеню реального впливу на нього психотравмуючих факторів, пов'язаних з професійною діяльністю.

З вище сказаного можна зробити висновок, що створення необхідного рівня захисту – процес складний та багатоплановий. З цього витікає, що професійна захищеність полягає у звільненні його від необхідності особисто вирішувати комплекс проблем, що безпосередньо впливають на безпеку, розв'язання яких лежить за межами його реальних можливостей або компетенції.

Таким чином, у проблемі забезпечення безпеки (захищеності) працівника можна виділити 2 основних блоки.

1. Організаційно-правовий – це створення державними інститутами (Кабінет Міністрів, міністерство фінансів і ін.), самою системою МВС, як однією зі складових правоохоронних інститутів держави, її керівництвом і службами комплексу необхідних передумов для забезпечення особистої безпеки співробітника в сфері професійної діяльності. Це звільнює співробітника від необхідності вирішувати цілий комплекс проблем, що впливають на рівень його особистої безпеки, але перебуває за межами його реальних можливостей (правова захищеність, матеріально-технічна, організаційна, соціальна).

2. Мотиваційно-особистісний – суб'єктами другого блоку виступають керівники органів і підрозділів ОВС, досвідчені, із великим стажем служби в ОВС працівники, що очолюють окремі функціональні одиниці; працівники ОВС, незалежно від стажу і досвіду роботи, виконання службових обов'язків яких пов'язано з безпосередніми контактами з різними категоріями громадян. Вони забезпечують формування морально-поведінкових установок, психологічної готовності працівників ОВС (усіх категорій) “на виживання”, тобто дотримання норм, правил, спеціальних процедур, що забезпечують особисту безпеку (психологічна, фізична, соціально-психологічна, інформаційна та інші).

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ: ПРИНЦИП ЗАКОННОСТІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ГРОМАДЯН

Єрмоменко Едуард Анатолійович,
професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної
підготовки, к. пед. н., Заслужений працівник фізичної культури і спорту
України, майстер спорту України міжнародного класу,
Заслужений тренер України, Університет ДФС України
Андруліс Йонас Юозо,
старший викладач кафедри військової підготовки,
Університет ДФС України

Реформування державного та політичного устрою в Україні, розвиток демократії, пріоритетність прав і свобод людини над державними інтересами, зміни в економіці, зміцнення правових основ державного і суспільного життя передбачають вдосконалення фундаментальних принципів діяльності судової гілки влади [1–4]. У наукових виданнях приділяється увага проблемі забезпечення особистої безпеки працівників суду та правоохоронних органів, а також визначаються основні засади, які мають як загальні ознаки, так і певні особливості, притаманні для кожного виду правоохоронної діяльності.

Конституція України проголошує, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Саме тому головним обов'язком держави є утвердження і забезпечення прав і свобод людини. Звертаємо увагу, що дана стаття Конституції оперує поняттям «людина», а не «громадянин», «законослухняна особа» тощо. У цьому контексті важливим є наступне положення основного закону, відповідно до якого усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах, а їх права і свободи є невідчужуваними та непорушними. Конституція України визнає, що ці права впливають з властивої кожній особі людської гідності.

Права та свободи людини, які визначають зміст і спрямованість діяльності держави, закріплені у чинних міжнародних договорах, згоду на обов'язковість яких було надано Верховною Радою України. Конституція

України окремо наголошує, що в такому разі вони є частиною національного законодавства України.

Важливе місце в системі особистої безпеки займають основні вихідні положення – принципи. Принципи організації і діяльності органів держави визначаються як відправні засади, незаперечні вимоги, висунуті до формування і функціонування державних органів. Серед основних принципів організації та діяльності державного апарату виокремлюють: Особливої уваги заслуговують проблеми забезпечення особистої безпеки працівників суду та правоохоронних органів. Ці особи виконують важливу функцію держави щодо захисту прав і свобод громадян та контролю за дотриманням чинного законодавства. Маємо на увазі правове, кадрове і матеріальне забезпечення суду, прокуратури та інших органів, які охороняють і забезпечують права громадян.

У цьому питанні можна визначити такі чинники: 1) пріоритет прав і свобод людини; 2) єдність і поділ влади; 3) верховенство права; 4) законність; 5) ієрархічність; 6) організаційно-правова єдність діяльності державних органів і посадових осіб; 7) виборність і призначуваність на посаду; 8) демократизм методів і стилю роботи; 9) колегіальність і єдиноначальність; 10) гласність і врахування громадської думки; 11) професійна компетентність; 12) право рівного доступу до державної служби; 13) економічність, програмування, науковість.

Пріоритет прав людини зумовлений правовими підходами щодо міжнародного-правового захисту прав людини, які охоплюють дедалі ширше коло відносин, і може бути зведений до таких елементів: 1) права людини – це певним чином унормована її свобода; 2) права людини – це певні її потреби та інтереси; 3) права людини – це її вимоги до надання певних благ, адресовані суспільству, державі, законодавству; 4) права людини – це певний вид (форма існування, спосіб прояву) моралі. В основі розуміння прав людини є її універсальний характер, що безпосередньо пов'язаний із природою.

Принципи державної політики у сфері прав людини визначають: 1) визнання прав і основних свобод людини і громадянина такими, що дані

людині від народження і є невід'ємними; 2) забезпечення верховенства прав і основних свобод людини у відносинах із державою; 3) забезпечення рівності всіх людей перед законом і судом; 4) визнання верховенства права, за яким проголошення і реалізація прав і основних свобод людини і громадянина ґрунтується лише на законі; 5) недопущення звуження змісту та обмеження проголошених Конституцією України прав і основних свобод людини і громадянина; 6) визнання презумпції особистої свободи людини відповідно до принципу, згідно з яким дозволено все, крім того, що прямо забороняється законом; 7) визнання обмеженості свободи держави, її органів і посадових осіб відповідно до принципу, згідно з яким дозволено лише те, що прямо передбачається законом.

Пріоритет прав і свобод людини безпосередньо пов'язаний із верховенством права та законністю. Відповідно до ч. 1 ст. 8 Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Верховенство права – це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо. Одним із проявів верховенства права є те, що право не обмежується лише законодавством як однією з його форм, а включає й інші соціальні регулятори, зокрема норми моралі, традиції, звичаї тощо, які легітимовані суспільством і зумовлені історично досягнутим культурним рівнем суспільства. Всі ці елементи права об'єднуються якістю, що відповідає ідеології справедливості, ідеї права, яка значною мірою відображена в Конституції України [5–10].

Принцип законності посідає чільне місце серед принципів адміністративно-правового забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів в Україні. Законність – це точне і неухильне дотримання законів та інших підзаконних актів усіма суб'єктами суспільних відносин. Дія принципу законності закладає основу розбудови правової держави, гарантує функціонування державного управління взагалі та

адміністративно-правового регулювання забезпечення особистої безпеки працівників суду зокрема, заснованого на законі.

Сьогодні в Україні підготовка співробітників правоохоронних органів здійснюється на засадах американського досвіду з його найбільш ефективним підходом до вирішення проблем практичного навчання. Спочатку таку підготовку пройшли працівники підрозділів патрульної поліції, які першими вивчили та впроваджували у свою діяльність передовий зарубіжний досвід.

Таким чином, структурну побудову підрозділів правоохоронних органів треба здійснювати з урахуванням вивчення та впровадження передового зарубіжного досвіду та зі збереженням і вдосконаленням апробованих ефективних вітчизняних практик застосування примусових поліцейських заходів, методик бойового хортингу, прийомів особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях, у разі силового припинення протиправних проявів, а також у разі аварій, катастроф та інших надзвичайних ситуацій. Ця структура має відповідати загальносвітовому стандарту ефективності діяльності правоохоронних органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біла В. Р., Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 242–254.

2. Бухтіяров О. А., Єрмоєнко Е. А., Грищук В. Л. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 126–139.

3. Грищук В. Л., Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних

органів. *Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф.* 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. Київ, 2020. С. 537–544.

4. Єрмоменко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія. Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. – 203 с.

5. Єрмоменко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників правоохоронних органів. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. С. 28–40.

6. Єрмоменко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів. *Теорія і методика хортингу*. 2017. Вип. 8. С. 19–33.

7. Єрмоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія. Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 138 с.

8. Єрмоменко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії. *Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конф.*, 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. С. 18–23.

9. Параниця С. П., Єрмоменко Е. А., Чмелюк В. В. Методи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів і курсантів правоохоронних

спеціальностей засобами бойового хортингу. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 462–477.

10. Чмелюк В. В., Єрьоменко Е. А. , Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 8–23.

КОНЦЕПТ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Бадьора Сергій Миколайович,
доцент кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки, к. пед. н.,
Університет ДФС України

Практичне забезпечення безпеки служби, праці та життя працівників вимагає наукового підходу до розв'язання проблем, існуючих у цій галузі. Найперше завдання науки полягає у визначенні сутності поняття цього явища. Лише на цій підставі можуть бути правильно вирішені всі теоретично-практичні питання наукового, нормативно-правового та методичного забезпечення управління безпекою діяльності працівників правоохоронних органів.

Щодо поняття безпеки в науковій літературі висловлено багато думок і поглядів. У словнику С. І. Ожегова безпека означає стан, при якому не загрожує небезпека, це – захист від небезпеки. Під небезпекою, у свою чергу, розуміють загрозу заподіяння кому-небудь шкоди, загроза життю та здоров'ю людини, іншим її цінностям. Отже, небезпека – це ситуація, коли існує загроза безпеці, тобто сукупність умов та факторів, які є небезпечними для життєво важливих інтересів особи. Загроза як зовнішній чинник небезпеки, справляючи специфічний вплив на конкретного суб'єкта, зумовлює його особливий психологічний стан. Останній виступає як психофізіологічна ознака небезпеки. Людина, яка знаходиться в стані небезпеки, відчуває тривогу, неспокій, для неї характерно психічне напруження та інші негативні прояви.

Якщо небезпека характеризується наявністю загрози, то для безпеки, навпаки, характерна відсутність загрози і, відповідно, психофізіологічної напруженості та пов'язаних із нею негативних наслідків. В. А. Ліпкан наголошує на багатогранності «феномену безпеки». На його думку, безпека характеризує конкретний стан захищеності будь-якої держави та її спроможність протистояти змінам умов функціонування як таким, що носять як передбачуваний, так і спонтанний характер. Безпека – це гарантована

конституційними, законодавчими і практичними заходами захищеність і забезпеченість життєво важливих інтересів об'єкта від зовнішніх і внутрішніх загроз. Суть безпеки – постійне існування загрози і перманентна необхідність управління нею.

В. М. Лапін стверджує, що безпека життєдіяльності – це ступінь захисту людини від надзвичайної небезпеки, де під терміном «небезпека» мається на увазі вплив на людину факторів, які можуть викликати відхилення її стану від нормального. Природа цих факторів може бути пов'язана як з причинами природного або соціально-економічного характеру (екологічними катастрофами, низьким економічним рівнем життя тощо), так і причинами техногенного характеру (рівнем забруднення навколишнього середовища як наслідком виробничої діяльності людини, аваріями, катастрофами на підприємстві, транспорті, війнами).

І. П. Пістун розглядає безпеку як стан діяльності, за якого з певною ймовірністю проявляється небезпека. На його думку, безпека – це мета, а безпека життєдіяльності – засоби, шляхи, методи досягнення.

Є. А. Арустамов вирішення проблеми безпеки життєдіяльності вбачає в забезпеченні нормальних умов діяльності людей, захисті людини й оточуючого її середовища від впливу шкідливих факторів, які перевищують допустимі норми. Він наголошує, що підтримання нормальних умов діяльності та відпочинку людини створює передумову для найвищої працездатності та продуктивності. Забезпечення безпеки праці та відпочинку сприяє збереженню життя і здоров'я людей за рахунок зниження травматизму і захворюваності.

Особиста безпека за А. В. Будановим визначається такими факторами: специфікою умов, змісту та форм професійної діяльності; метою професійної діяльності працівника; загальною професійною підготовкою працівника і наявністю в нього спеціальних знань, умінь та навичок щодо забезпечення особистої безпеки при виконанні професійних завдань.

З точки зору того ж А. М. Буданова, проблема особистої безпеки працівників правоохоронних структур при вирішенні ними професійних

завдань або в ситуаціях, пов'язаних зі службовою діяльністю, набуває нині особливої гостроти й актуальності. Ризик як фізичний, так і психологічний є сьогодні об'єктивною складовою професійної діяльності працівників правоохоронних органів, і спеціальна робота по забезпеченню їх особистої безпеки, тобто цілеспрямованому зменшенню такого ризику до реально можливої межі, є надзвичайно актуальною.

Н. П. Матюхіна підкреслює, що нова соціально-економічна, політична та криміногенна ситуація, що склалася в суспільстві, значно ускладнила умови професійної діяльності правоохоронців, підвищила ступінь професійного ризику. Вона також зауважує, що важко усунути фактор небезпеки з професійної діяльності працівників, ураховуючи її спрямованість на охорону правопорядку та боротьбу зі злочинністю. У цих умовах особливого значення набуває вивчення та аналіз сукупності причин, що зумовлюють небезпечність правоохоронної діяльності та можливі її наслідки для працівників і членів їх сімей, а також визначення можливостей суспільства держави, певних інститутів щодо їх мінімізації, компенсації та корекції.

І. В. Пахар, аналізуючи умови праці осіб рядового та начальницького складу, зазначає, що останні мають два виміри: вузький і широкий. У вузькому значенні під умовами оперативно-службової діяльності слід розуміти конкретну обстановку, в якій відбувається процес професійної діяльності, що характеризується технологічними, організаційними і санітарно-гігієнічними аспектами. У широкому значенні умови оперативно-службової діяльності можна визначити як комплекс заходів, що забезпечують ефективне виконання працівником своїх професійних обов'язків. До них можна віднести: режим праці та відпочинку; порядок та умови оплати праці; матеріально-технічне забезпечення; санітарно-побутові умови; систему засобів соціального захисту.

Підкреслюючи своєрідність умов професійної діяльності правоохоронців, М. В. Виноградов наголошує на високій ймовірності виникнення психічних розладів, а В. Г. Андросюк зазначає, що багато екстремальних станів виникає у працівників не лише на службі, а й в умовах, не пов'язаних із вирішенням

оперативно-службових завдань (конфліктні взаємовідносини в тісному суспільному оточенні – сім'я, сусіди, знайомі; провокаційні дії осіб у громадському транспорті, місцях масового відпочинку громадян, магазинах, в установах).

Розв'язання проблеми забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів значною мірою залежить від знання та урахування факторів, які тимчасово підвищують схильність до трагічних випадків під час виконання службових обов'язків і головних причин цих випадків.

Наслідком дії багатьох негативних стресових факторів, пов'язаних із службово-трудовою діяльністю працівників, є не тільки зниження рівня безпеки осіб рядового і начальницького складу, а й виникнення їх професійної деформації. Професійна деформація є тим фоном, який посилює зниження показників безпеки діяльності, і навпаки. Так, до стресових факторів, що обумовлюють виникнення й розвиток професійних деформацій, в літературі відносять стан здоров'я, відсутність соціального захисту, фінансові проблеми, відсутність нормальних умов роботи, несправедливе відношення керівництва, невлаштованість побуту, недосконалість законодавства, ненормований робочий день, низька кваліфікація, посягання на особу працівника та його власність тощо.

Зупинимося ще на одному, як на нашу думку, важливому аспекті. Для того щоб підтримувати високий рівень особистої безпеки працівника, треба враховувати кадровий добір. Бажання бути правоохоронцем повинно виникнути не через перегляд вітчизняних і зарубіжних бойовиків і серіалів, а завдяки особистому усвідомленню небезпечності, важкості, непередбачуваності, іноді невдячності цієї професії. Тільки свідомий вибір може в подальшому дати потужний поштовх до формування професіонала своєї справи, бажання постійно підвищувати свою професійну майстерність не тільки через розвиток фізичних можливостей і навичок володіння вогнепальною зброєю та спеціальними засобами, а й уміння бути толерантним, виваженим, неупередженим, уважним до потреб людей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ліпкан В. А. Безпекознавство : навч. посіб.. К. : Вид-во Європейського ун-ту, 2003. 207 с.
2. Лапін В. М. Безпека життєдіяльності людини : навч. посіб.. К. : Знання, 1999. 184 с.
3. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності. Суми : Університетська книга, 1999. 301 с.
4. Безопасность жизнедеятельности : учебник / под ред. Е.А Арустамова. М. : Изд. дом «Дашков и К», 2001. 678 с.
5. Матюхіна Н. П. Управління персоналом органів внутрішніх справ України (теоретичні та прикладні аспекти) : монографія / за заг. ред. О. М. Бандурки. Х. : Вид-во ун-ту внутр. справ, 1999. 287 с.
6. Пахар І. В. Умови праці в органах внутрішніх справ як соціальна категорія. *Вісн. Нац. ун-ту внутр. справ*. 2002. № 18.
7. Виноградов М. В. Проблемы распространенности, диагностики и профилактики психических расстройств среди личного состава органов внутренних дел. М. : МВД СССР, 1982. 121 с.
8. Надаенко В. С. Организационно-правовое обеспечение личной безопасности работников органов МВД Украины. *Вісн. ун-ту внутр. справ*. 1999. № 8.
9. Губанов А. В. Полиция государств Западной Европы: основные черты организации и деятельности : учеб. пособие. М., 1990.

ПОНЯТТЯ БЕЗПЕКИ ОСОБИ ТА ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКА ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ В СЛУЖБОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Параниця Сергій Павлович,
професор кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки, к. ю. н., доцент,
Університет ДФС України

Проблема захисту людини від небезпек постала водночас із появою людства на Землі. Упродовж усієї історії цивілізації кожна окрема людина загалом дбала про власну безпеку та безпеку своїх близьких, так само як і людству доводилося дбати про безпеку свого існування.

Дослідження, яке провів Центр Розумкова, вказує, що ...«у найбільшій безпеці (повністю та скоріше безпечно) громадяни України відчують себе у власній квартирі (80,1%), у своєму під'їзді та на подвір'ї (70,1%), у своєму районі (60,6%). Загалом, частка тих, хто відчувається в безпеці в місцях із запропонованого переліку суттєво переважає частку тих, хто дав негативні відповіді. Водночас, безпекова ситуація, коли від 15,3% (у власному помешканні) до 42% (в населених пунктах, де часто бувають) громадян постійно відчують небезпеку у звичних для себе місцях, навряд чи може визнаватися нормальною [1, с. 19].

На скільки безпечно Ви відчуваєте себе у своєму районі? Співставлення загального масиву варіанту відповіді «рівень безпеки не змінився» з масивом відповіді на питання «Наскільки безпечно Ви себе відчуваєте у своєму районі?», дає можливість розшифрувати характер стабільності. Більшість (71,7%) респондентів, які відповіли, що у їх районі рівень безпеки за останні 12 місяців не змінився, Негативний характер стабільності засвідчили 22% опитаних.

Отже, поняття «особиста безпека» на сьогодні є настільки широким, що ні у кого не виникає сумнівів щодо його змісту. В системі класифікації видів безпек, запропонованої В. П. Васьковською, особиста безпека стоїть на першому місці серед громадської (політичної), кримінологічної, екологічної, майнової, підприємницької, інформаційної, трудової, споживчої [2, с. 194].

Загалом особисту безпеку розуміють як стан захищеності особи від внутрішніх та зовнішніх небезпек, при якому забезпечується її нормальне функціонування. Слово «небезпека» співвідносне термінам «посягання», «загроза», «ризик». Наприклад, С. К. Делікатний стан захищеності асоціює із протидією фізичним, психологічним, інформаційним посяганням та насиллю [3, с. 29], що також є прийнятним. На наш погляд, список загроз можна продовжити, але при законодавчому визначенні терміну «особиста безпека» ними доцільно не обмежуватись.

Людина як учасник політики безпеки, незалежно від її майнового, соціального, расового фізіологічного стану, розглядається як найвищий ступінь пріоритету захисту. З огляду на обсяг, характер, час дії небезпек, рівень особистої захищеності пропорційно коливається від низького до високого. Відповідно суб'єкт індивідуально оцінює яким чином та які заходи необхідно здійснити з метою усунення таких загроз. Саме на таких постулатах облаштований правовий механізм захисту людини в державі.

Як свідчить аналіз наукових праць, на сьогоднішній день дослідники розглядають безпеку як:

1) стан об'єкта (системи, процесу), при якому можливість виникнення небезпечної події виключено або нівелюються її наслідки (В. Джигирей, О. Доценко, В. Заплатинський, В. Жидецький та ін.);

2) здатність, властивість об'єкта (системи, процесу) протистояти небезпечним станам або навіть виключати саму можливість їх виникнення (С. Боголюбов, П. Белов, В. Добровольський, М. Зубок та ін.);

3) сукупність умов діяльності або зовнішнього середовища, в яких виключено негативний вплив на об'єкт (С. Рощин, Т. Кабаченко С. Решетіна, Г. Смолян, А. Сухов та ін.);

4) систему заходів, спрямованих на забезпечення захисту об'єкта від впливу небезпечних подій (С. Городянко, Ю. Корнєєв, А. Папкін та ін.) [4].

Яким повинен бути правоохоронець, щоб успішно діяти в ситуації професійного ризику. Попри законодавчо визначену головну функцію служби

суспільству шляхом охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, громадяни наразі вважають, що поліція найкраще виконує функції з охорони представників влади та забезпечення їх безпеки.

Водночас дедалі більшого поширення набуває новий підхід до діяльності правоохоронних органів як до організації, яка надає послуги населенню у сфері правоохоронної діяльності, зокрема послуги, що мають на меті убезпечення людини та громадянина від протиправних посягань.

Отже, можемо констатувати, що поняття безпеки особи та особистої безпеки працівника правоохоронного органу в службовій діяльності визначає основні напрями, серед яких визначено: демократизація, соціалізація, взаємокоординація, у сфері підвищення якості безпеки, а також формування принципово нового підходу до якості надання державних послуг правоохоронними органами для підтримання правопорядку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Громадяни України про безпеку: особисту, національну та її складові. Результати другого загально-національного соціологічного дослідження Центру Разумкова – 2017. Київ. Видавництво “Заповіт”, 2017. (С. 19). 91 с.

2. Васьковська В. П. Право людини на безпеку та конституційно-правовий механізм його забезпечення : дис. ... канд. юрид. наук за спец. 12.00.02. Інститут законодавства Верховної Ради України, Київ, 2006. 224 с.

3. Деликатный С. К., Половникова Ж. Ю., Прыгунов П. Я. Основы профессиональной и психологической подготовки сотрудников личной охраны. К. : Правда Ярославичів, 1998. 380 с.

4. Потапчук Є. М., Торічний В. О. Поняття «особиста безпека прикордонників» та чинники її забезпечення. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України* 2012. № 2.

ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ОПЕРАТИВНИХ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Лисеюк Андрій Миколайович,
професор кафедри оперативно-розшукової діяльності,
к. ю. н., Університет ДФС України

Повноцінність правоохоронної діяльності оперативних працівників правоохоронних органів багато в чому визначається рівнем і ступенем безпеки.

Досліджуючи кримінальний процесуальний Закон [1], з'ясовано, що у ч. 1 ст. 41 КПК України законодавець обмежився лише переліком відповідних правоохоронних органів, до яких як структурні елементи належать оперативні підрозділи. Такими підрозділами є: оперативні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, які здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної прикордонної служби України, органів Державної митної служби України. Крім того, лише завдяки назві статті («Оперативні підрозділи») та зазначеного переліку органів, можна зрозуміти, що йдеться саме про ті підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність (ОРД) на підставі Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [2].

Римарук О. В. [3], порівнюючи перелік оперативних підрозділів, які здійснюють ОРД, зазначених у ст. 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» з переліком оперативних підрозділів ч. 1 ст. 41 КПК України, з'ясувалось, що вони не збігаються. Стаття 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» дає більш ширший перелік підрозділів.

Будь-яка професійна діяльність пред'являє до людини певні вимоги і накладає своєрідний відбиток на його особистість і спосіб життя. Працівники оперативних підрозділів відносяться до категорії осіб з професійно високим рівнем емоційно-стресових навантажень, так як на них впливає велика кількість чинників, пов'язаних зі специфікою службової діяльності, у напружених, екстремальних умовах, які можна віднести до «критичних» видів діяльності, що призводить до виникнення стану психологічної напруженості.

В цілісній діяльності співробітників, працюючих в правоохоронних органах (оперативні працівники), існує два суттєві аспекти - професійний і психологічний, тому цілком логічно визнати можливість наукового пізнання й обґрунтування специфіки їх формування у майбутніх фахівців правоохоронної справи в період теоретичної підготовки, практичного навчання і стажування слухачів та курсантів.

У цьому разі чинниками підвищеної небезпеки щодо професійної діяльності таких осіб є: безпосередній контакт агента чи оперативного співробітника зі злочинцями; перебування суб'єкта під його особливим контролем; потреба у високій конспіративності та збереженні в таємниці зв'язку із центром передавання інформації; необхідність чіткого слідування розробленій легенді та безпомилковому відтворенню її елементів; постійний психологічний тиск та професійний ризик.

Тож, провідним в ситуації, в якій може бути завдано фізичної або психічної шкоди життю та здоров'ю поліцейського є поняття «небезпека».

Зокрема, науковці виділяють такі види небезпеки, як реальна, потенційна, провокована та уявна [4].

В. Василичук, В. Горбачевський, К. Ольшевський та О. Ключко вказують, що тактика пошукової діяльності оперативних підрозділів у сфері економіки має певні відмінності від тактики пошуку, що використовується іншими оперативними апаратами. Яка ґрунтується на знанні оперативними працівником специфіки діяльності об'єкта, що обслуговується (лінії роботи), способів вчинення і приховування економічних злочинів, тактики їх виявлення [5, с. 752].

Тому розробка заходів щодо підвищення рівня особистої безпеки поліцейських, нормативно-правового регулювання безпечного виконання ними службових обов'язків з огляду на зміни в підготовці правоохоронців нової генерації уможлиблює вирішення теоретичних і практичних питань, що стосуються особистої безпеки. Говорячи про особисту безпеку оперативних

працівників правоохоронних органів, то на них, поширюються гарантії правового і соціального захисту, передбачені законами України про ці органи.

Отже, успішне виконання поліцейськими оперативно-службових завдань багато в чому залежить і від умілого володіння прийомами особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*, 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88
2. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 року 2135-XII. *Відомості Верховної Ради України*, 1992, № 22, ст.303.
3. Римарук О. В. Оперативні підрозділи: реалії нового кримінального процесуального законодавства України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 258–259.
4. Сучасні підходи до формування безпеки правоохоронних органів та особистої безпеки їхніх співробітників. *Віче*. 2012. № 10. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/3129/> (дата звернення: 01.02.2021).
5. Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т. / [відп. ред.: В. В. Коваленко, Є. М. Моїсєєв, В. Я.Тацій, Ю. С. Шемшученко]. Т. 6. Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). К.: Атіка, 2010. 2010 с.

ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ВАЖЛИВА СКЛАДОВА В СЛУЖБОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

Буток Олена Володимирівна,
старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки Факультет підготовки,
перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
податкової міліції, Університет ДФС України

Згідно з Конституцією кожна людина має невід'ємне право на життя, на захист свого життя і здоров'я та життя і здоров'я інших людей від противоправних посягань. Ці положення мають безпосереднє значення для правоохоронних органів України. Зазначимо, разом з тим, що правоохоронні органи виступають не тільки як суб'єкти діяльності із забезпечення безпеки життєдіяльності суспільства, його окремих членів, але й як об'єкти цієї діяльності. Як і всі громадяни України, працівники правоохоронних органів мають конституційне право на охорону та захист життя і здоров'я, як під час виконання службових обов'язків так і у буденних ситуаціях.

Сучасна соціально-економічна, політична та криміногенна ситуація, що склалася у суспільстві, значно ускладнила умови професійної діяльності працівників правоохоронних органів, підвищила ступінь професійного ризику. Це, у свою чергу, ще більш загостило проблему забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів, розробки та застосування системи дійових засобів по запобіганню втрат серед особового складу.

Серед учених, які досліджували деякі проблемні аспекти забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів варто виокремити А. В. Буданова, В. Б. Авер'янова, Ю. В. Дубка, А. В. Калашнікова, Я. Ю. Кондратьєва, М. В. Корнієнка, В. А. Ліпкана, І. В. Пахаря, С. В. Петкова, С. І. Самигіна.

Особиста безпека, за А. В. Будановим, визначається такими чинниками: специфікою умов, змісту та форм професійної діяльності; метою професійної діяльності працівника; загальною професійною підготовкою працівника і

наявністю в нього спеціальних знань, умінь та навичок щодо забезпечення особистої безпеки при виконанні професійних завдань [4, с. 11].

Ризик – як фізичний, так і психологічний – є сьогодні об’єктивною складовою професійної діяльності працівників правоохоронних органів. Спеціальна діяльність щодо забезпечення їх особистої безпеки, тобто цілеспрямованого зменшення такого ризику до реально можливої межі, є надзвичайно актуальною [4, с. 6].

В умовах ризику важливим для майбутніх правоохоронців є вчасний вибір та застосування засобів фізичного впливу, які адекватні ступеню загрози. Це буде можливим при розвитку умінь у визначенні рівня небезпеки та навичок у виконанні спеціальних рухових дій. Базою для формування цих умінь та навичок є наявність теоретичних знань, що стосуються моделей поведінки правопорушника.

Наявність високого рівня фізичної підготовленості, досконале володіння технікою і тактикою застосування заходів фізичного впливу, навичками самозахисту і прийомами рукопашного бою в штатних та екстремальних умовах службової діяльності є професійним обов’язком кожного працівника правоохоронних органів [1, 2].

Згідно зі статтею 44 Закону України «Про Національну поліцію», поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, для затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не уможливилює виконання поліцейських повноважень, покладених на нього законом [6]. Отже, на нормативному рівні закріплено норму щодо забезпечення особистої безпеки поліцейських під час виконання службових обов’язків.

Під час сутичок з правопорушниками виникають помилки, спричинені неправомірним застосуванням вогнепальної зброї, недостатнім рівнем управління поліцейськими силами і засобами, прорахунки у тактиці під час типових та екстремальних ситуацій, у проведенні поліцейських операцій

призводять до загибелі та травмування службовців. Усунення цих та інших недоліків вимагає коригування термінів і змісту програм професійної підготовки поліцейських із використанням зарубіжного досвіду, вироблення надійних методик опанування навичками теорії і практики застосування поліцейських заходів, зокрема, примусового характеру, важливо приділити увагу повному забезпеченню підрозділів новітніми спеціальними засобами, виробити чітку концепцію професійної підготовки, це дасть можливість покращити захист працівників правоохоронних органів під час виконання службових обов'язків.

Реалізація цього напрямку дає можливість покращити виконання працівниками своїх професійних завдань, а саме головне – зберегти життя та здоров'я працівників правоохоронних органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ануфрієв М. І., Бутов С. Є., Гіда О. Ф., Решко С. М. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ: навч. посібник. К. НАВС, 2003. 338 с.
2. Лаврентьев О. М., Буток О. В., Панасюк М. О. Формування тактико-технічних дій співробітників правоохоронних органів України в екстремальних умовах. *Науковий Часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 15 Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. Фізична культура і спорт*. 2013. Вип. 7 (33), Т-1. С 425–430.
3. Ліпкан В. А. Безпекознавство: навч. посібник. К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2003. 207 с.
4. Суббот А. І., Жаров А. І., Корнеев Ю. В. Безпека професійної діяльності працівників податкової міліції: навч. пос. Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2006. С. 27.
5. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ СПІВРОБІТНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Зверев Антон Віталійович,
викладач кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки Факультет підготовки,
перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
податкової міліції, Університет ДФС України

Українські науковці наголошують на багатогранності «феномену безпеки». Безпека характеризує конкретний стан захищеності будь-якої держави та її спроможність протистояти змінам умов функціонування як таким, що мають як передбачуваний, так і спонтанний характер. Безпека – це гарантована конституційними, законодавчими і практичними заходами захищеність і забезпеченість життєво важливих інтересів об'єкта від зовнішніх і внутрішніх загроз. Суть безпеки – постійне існування загрози і перманентна необхідність управління нею [1–4].

Можна трактувати безпеку як стан діяльності, за якого з певною ймовірністю проявляється небезпека. На його погляд, безпека – це мета, а безпека життєдіяльності – засоби, шляхи, методи досягнення. Особиста безпека визначається такими чинниками: специфікою умов, змісту та форм професійної діяльності; метою професійної діяльності працівника; загальною професійною підготовкою працівника і наявністю в нього спеціальних знань, умінь та навичок щодо забезпечення особистої безпеки при виконанні професійних завдань.

Проблема особистої безпеки працівників органів внутрішніх справ під час вирішення ними професійних завдань або в ситуаціях, пов'язаних зі службовою діяльністю, набуває нині особливої гостроти та актуальності. Ризик – як фізичний, так і психологічний – є сьогодні об'єктивною складовою професійної діяльності працівників правоохоронних органів. Спеціальна діяльність щодо забезпечення їх особистої безпеки, тобто цілеспрямованого зменшення такого ризику до реально можливої межі, є надзвичайно актуальною.

Багато країн успішно долають шлях реформ, у тому числі правоохоронної системи, і їхній досвід може бути корисним Україні. Справді, зарубіжний досвід є важливим, оскільки дає можливість по-бачити ефективність чи неефективність реалізації елементів підготовки поліцейських інших країн до виконання оперативно-службових завдань. Проте на сучасному етапі реформи правоохоронного відомства виникають труднощі застосування досвіду інших держав без здійснення відповідної адаптації, врахування особливостей виконання поліцією оперативно-службових завдань.

З огляду на це актуальним питанням стає врахування розмаїтих чинників, які здатні впливати на ефективність виконання поліцейськими оперативно-службових завдань, гарантувати їхню особисту безпеку. Це правові чинники (особливості вітчизняної нормативно-правової бази, яка регламентує діяльність поліції, відповідність нововведень чинним нормам права), матеріально-економічні (умови фінансування поліції та проектів на її реформування), матеріально-технічні (забезпечення технічними засобами, спеціальними засобами захисту поліцейських, які відповідають світовим стандартам), психологічні (готовність до змін і діяльності в нових умовах), професійні (високий рівень професійної підготовки, який відповідає належній кваліфікації, відповідному рівню теоретичної підготовки та умілому поєднанню з практичною діяльністю).

Відомості стосовно зарубіжного досвіду можуть накопичувати-ся такими апробованими легальними шляхами, а саме це: 1) обробка джерельної бази (документів, відеоматеріалів, наукових досліджень тощо); 2) проведення іноземними фахівцями занять і тренінгів, круглих столів в Україні; 3) закордонні відрядження і стажування українських фахівців.

У процесі докорінного реформування правоохоронного органу гостро постало питання підготовки поліцейських абсолютно іншої формації, які б ефективно виконували свої службові обов'язки. Проте чи не найважливішою проблемою можна вважати підготовку поліцейських за новими стандартами, які відрізняються від тих, що існували раніше. Однак успішне виконання

поліцейськими оперативно-службових завдань багато в чому залежить і від умілого володіння прийомами особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях.

Керівництво Національної поліції України, враховуючи негативний досвід такої попередньої інституції, як «міліція», пов'язаний з травмуванням та загибеллю особового складу, приділяє особливу увагу забезпеченню особистої безпеки поліцейських. Вимога одно-значна: кожен поліцейський повинен володіти фаховою підготовкою достатнього рівня, належними теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для виконання службових завдань [5–10].

Згідно зі статтею 44 Закону України «Про Національну поліцію», поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, для затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не уможливилює виконання поліцейських повноважень, покладених на нього законом. Отже, на нормативному рівні закріплено норму щодо забезпечення особистої безпеки поліцейських під час виконання службових обов'язків.

У п. 1 розділу 6 Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, затвердженого наказом МВС України від 26 січня 2016 р. № 50, зазначено, що навчання з тактичної підготовки передбачає набуття та вдосконалення поліцейськими навичок щодо володіння прийомами особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях, у разі силового припинення протиправних проявів, а також у разі аварій, катастроф та інших надзвичай-них ситуацій.

Враховуючи попередній досвід виконання особовим складом правоохоронного відомства оперативно-службових завдань, доцільно виокремити такі основні причини травматизму та загибелі правоохоронців: неправильна оцінка джерела небезпеки та місцевості, де вона знаходиться (перевірка документів, затримання суспільно небезпечної, озброєної особи);

неправильні дії під час наближення до джерела небезпеки; недостатні практичні навички при проникненні в будівлю (приміщення), пошуку суспільно небезпечної (озброєної) особи; відсутність практичних навичок ведення швидкісного вогневого контакту (необізнаність під час підходу до підозрюваної особи або об'єкта небезпеки); неспрацьованість (відсутність плану дій, розподілу обов'язків тощо) працівників під час виконання оперативно-службових завдань за звичайних умов та при ускладненні оперативної обстановки. Вирішенню проблеми травмування й загибелі поліцейських, гарантування їх особистої безпеки під час виконання службових обов'язків значно посприяло застосування зарубіжного досвіду.

Отож, реалії забезпечення особистої безпеки поліцейських під час виконання оперативно-службових завдань висвітлюють проблему, яка потребує особливої уваги. Відповідно, розробка заходів щодо підвищення рівня особистої безпеки поліцейських із запозиченням методик бойового хортингу, зарубіжного досвіду уможливить вирішення теоретичних і практичних завдань службової діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біла В. Р., Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 242–254.

2. Бухтіяров О. А., Єрмоєнко Е. А., Грищук В. Л. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 126–139.

3. Грищук В. Л., Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних

органів. *Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф.* 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. Київ, 2020. С. 537–544.

4. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія. Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 203 с.

5. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників правоохоронних органів. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. С. 28–40.

6. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів. *Теорія і методика хортингу*. 2017. Вип. 8. С. 19–33.

7. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія. Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 138 с.

8. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії. *Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конф.*, 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. С. 18–23.

9. Параниця С. П., Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В. Методи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів і курсантів правоохоронних

спеціальностей засобами бойового хортингу. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 462–477.

10. Чмелюк В. В., Єрьоменко Е. А. , Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 8–23.

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ: ПОНЯТТЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ СПІВРОБІТНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Тішин Андрій Володимирович,
старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки Факультет підготовки,
перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
податкової міліції, Університет ДФС України

Національна поліція України (поліція) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку. Правоохоронна діяльність належить до переліку професій з підвищеним ризиком і характеризується одним із найвищих рівнів екстремальності та професійного стресу [1–4]. Водночас слід не забувати, що поліцейським є також громадянин України, який склав Присягу поліцейського, проходить службу на відповідних посадах у поліції і якому надано спеціальне звання поліції (ч. 1 ст. 17 Закону України «Про Національну поліцію»).

Ст. 3 Конституції України, в якій задекларовано, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю», не містить будь-яких виключень з цієї гарантії.

В системі Національної поліції України, у складі кримінальної поліції, 09 листопада 2018 року було створено Департамент внутрішньої безпеки (далі – ДВБ), одним з основних завдань якого є організація і здійснення заходів захисту поліцейських, державних службовців та інших працівників поліції від перешкоджання їм у виконанні службових обов'язків, та дотримання внутрішньої безпеки в діяльності підрозділів Національної поліції України шляхом внутрішнього контролю та забезпечення власної безпеки органів поліції. Слід наголосити, що до реформування Міністерства внутрішніх справ в Україні правова термінологія та правоохоронна практика не містила такого терміну як забезпечення «власної безпеки» органів поліції. На сьогодні цей термін також не містить будь-якого чіткого визначення. Серед термінів, які

мають певну змістовну схожість з поняттям «власна безпека» у наукових роботах та правових актах використовуються словосполучення «внутрішня безпека», «безпека особи», «особиста безпека», «безпека життєдіяльності персоналу», що створює певні складнощі у правильному розумінні їх змісту.

Термін «безпека особи» є однією з тих категорій, яка згадується поряд з такими правовими явищами як «правопорядок», «громадська безпека» і іншими в межах реалізації правоохоронної функції держави. Тому, як вбачається з наукових джерел – «безпека особи» – це здебільше об'єкт правоохоронної діяльності, який включає широкий спектр охоронних, превентивних, захисних та примусових відносин, які спрямовані на забезпечення основних прав людини взагалі, при чому в різних сферах суспільних відносин.

Проведений аналіз поняття «особиста безпека» щодо працівника поліції дає підстави зробити наступні узагальнення. По-перше, в деяких, (зокрема і серед приведених вище) дефініціях безпека розкривається через сукупність заходів, що, на нашу думку, характеризує не природу самого явища (оскільки безпека це певний стан речей чи ідеальне, тобто уявне, явище), а процес його забезпечення, де безпека виступає бажаним результатом. По-друге, особиста безпека: а) пов'язана виключно з особою правоохоронця; б) збігається з часом його знаходження на службі (при виконанні службових обов'язків); в) пов'язана безпосередньо або опосередковано з діями (бездіяльністю) цього поліцейського або його напарників; г) у переважній більшості ситуацій залежить від його особистих превентивних та запобіжних заходів чи заходів його напарників.

Ширшим у порівнянні з терміном «особиста безпека працівника поліції», є поняття «безпека діяльності працівників поліції» чи «безпека життєдіяльності персоналу». Безпека життєдіяльності персоналу поліції становить стан захищеності співробітників поліції (як окремої особи, так і всього колективу у сукупності) під час знаходження на службі чи на роботі (для не атестованих працівників), незалежно від виконання службових обов'язків, від шкідливих та небезпечних ризиків та факторів природного, соціального та техногенного

середовища, а також суспільні відносини, спрямовані на забезпечення такої безпеки. Безпека життєдіяльності персоналу поліції природно включає і особисту безпеку поліцейського [5–10].

У словниках слово «власний» тлумачиться як: 1) належний кому-, чому-небудь; 2) свій особливий (особистий); 3) буквальний справжній; 4) властивий тільки кому-, чому-небудь, взятий безвідносно до чогось іншого; На підставі аналізу поглядів інших вчених можна зробити висновок, що власна безпека ОВС – це стан їх захищеності від протиправного впливу з боку зовнішніх і внутрішніх загроз, що дозволяє забезпечити їх сталий розвиток і функціонування у сфері завдань правоохоронної діяльності. На відміну від особистої безпеки поліцейських та безпеки життєдіяльності персоналу поліції власна безпека в органах поліції охоплює увагою і членів сімей правоохоронців. Аналізуючи норми Кримінального кодексу України, які покликані забезпечувати кримінально-правову охорону наведених відносин (ст. 345, 348, 349) слід підкреслити важливу рису – охорона та захист близьких родичів поліцейського від погроз, посягань на життя та недоторканість здійснюється у зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків. Таке ототожнення законодавцем близьких родичів безпосередньо з особистою безпекою

Отже, в ході дослідження було встановлено, що «власна безпека поліцейського» – це стан захищеності життя, здоров'я, майна безпосередньо поліцейських та їх близьких родичів і членів сім'ї від загроз фізичного, психологічного та майнового характеру, що існують в реальному часі чи можуть виникнути у майбутньому у зв'язку з виконанням такими поліцейськими службових обов'язків, а також від протиправного перешкоджання або втручання у їх службову діяльність з боку керівного складу поліції, МВС України, прокуратури, окремих представників органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських, політичних та релігійних об'єднань, або необґрунтованої дискредитації.

У свою чергу «власну безпеку в органах поліції» ми пропонуємо розглядати як комплексний режим захищеності органу (чи органів) поліції, а також кожного окремого поліцейського (їх близьких родичів і членів сім'ї, майна) від загроз деструктивного і дезорганізуючого впливу, що можуть зашкодити їх ефективному функціонуванню у звичайних та нестандартних (надзвичайних) ситуаціях.

Вказана складова внутрішньої безпеки на відміну від власної безпеки в органах поліції спрямована на виявлення та подолання або завчасне попередження як правило внутрішніх загроз, тобто тих, які випливають з неправомірних дій самих працівників поліції, чи за їх участю. Враховуючи викладене, перспективним напрямом подальших наукових розвідок стане застосування методик бойового хортингу, характеристика загроз власної безпеки в органах поліції як сукупності умов і факторів, що створюють перешкоди для виконання ними покладених законодавством завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біла В. Р., Єрмоменко Е. А., Чмелюк В. В. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 242–254.

2. Бухтіяров О. А., Єрмоменко Е. А., Грищук В. Л. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 126–139.

3. Грищук В. Л., Єрмоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів. *Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф.* 28-29 травня

2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 537–544.

4. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія. Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 203 с.

5. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників правоохоронних органів. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. С. 28–40.

6. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів. *Теорія і методика хортингу*. 2017. Вип. 8. С. 19–33.

7. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія. Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 138 с.

8. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії. *Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конф.*, 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. С. 18–23.

9. Параниця С. П., Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В. Методи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів і курсантів правоохоронних спеціальностей засобами бойового хортингу. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15

липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 462–477.

10. Чмелюк В. В., Єрьоменко Е. А. , Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф.*, 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 8–23.

ТРИБУНА МОЛОДОГО НАУКОВЦЯ

ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ

Дума Надія Володимирівна,
Суєцький Антон Анатолійович,
здобувачі вищої освіти першого бакалаврського рівня
курсанти навчального взводу ПМППМ – 17-1, ПМПФ – 18-1
Факультету підготовки, перепідготовки та
підвищення кваліфікації працівників податкової міліції,
Університет ДФС України
Науковий керівник: Гришук Віктор Леонідович,
начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації
професійної підготовки, к.ю.н., Університет ДФС України

Працівники податкової міліції щоденно відчують на собі протидію з боку криміногенних елементів. Однією з важливих проблем є забезпечення особистої безпеки працівників податкової міліції як під час виконання службових обов'язків, так і поза службою, в буденних ситуаціях.

Взагалі, особиста безпека працівника податкової міліції – це комплекс основних та допоміжних заходів, спрямованих на зниження рівня небезпечних факторів до реально-можливого мінімуму, що дозволяє гарантувати збереження життя і здоров'я, нормального психічного стану і дієздатності працівника під час виконання функціональних обов'язків, професійних (оперативно-службових, бойових завдань), як у буденних, так і екстремальних, надзвичайних ситуаціях [1].

По-перше, до особливостей особистої безпеки працівників податкової міліції слід віднести основні та допоміжні заходи.

До основних заходів відносяться:

1. Професійні заходи – передбачають набування та удосконалення досвіду службової, бойової, оперативної підготовки з метою його умілого використання.
2. Духовні заходи – передбачають культуру поведінки з колегами по роботі, з платниками податків, з особами, які ухиляються від сплати податків, в сім'ї, із сторонніми особами та стійку моральну поведінку в різних ситуаціях.

3. Правові заходи – це відповідність правової нормативної бази об'єктивним умовам і завданням професійно-службової діяльності. Передбачають знання правових норм, додержання їх при виконанні службових обов'язків, та розробку відповідних нормативних актів.

4. Тактичні заходи – знання тактики дій злочинців, і з урахуванням цього уміле застосування своїх тактичних дій з метою затримання злочинця, одержання перемоги над ним з мінімальними втратами і максимальними прибутками.

5. Психологічно-педагогічні заходи – передбачають мобілізованість психіки, настроєність на більш доцільні, активні, рішучі дії та готовність до дій в складних чи небезпечних для життя чи здоров'я ситуаціях.

6. Фізичні заходи – вміння застосовувати заходи протидії злочинним посяганням на життя і здоров'я. Передбачають фізичний розвиток, володіння прийомами рукопашного бою, а також формування стійкого психомоторного стану до зовнішніх проявів небезпеки, з метою захисту виконання професійних дій.

7. Індивідуальні заходи – сукупність індивідуальних якостей і властивостей співробітника, його здібність ефективно застосовувати необхідні заходи і засоби з метою забезпечення особистої безпеки.

Серед допоміжних заходів особистої безпеки необхідно виділити:

1. Кадрові заходи – забезпечення ефективної діяльності співробітників у відповідності з професійною придатністю, кваліфікаційним рівнем та перспективою удосконалення професійної майстерності працівника.

2. Організаційні заходи – забезпечення організаційно управлінськими заходами згідно з чинним законодавством та спрямування діяльності працівників на виконання завдань керівництва.

3. Психомоторні заходи – розвиток у працівників інтелектуальних, рухових та психомоторних якостей.

4. Керівні (управлінські) заходи – проведення заходів з боку керівництва по забезпеченню безпеки підлеглих. Передбачено проведення інструктажів,

занять, розбір ситуацій, доведення відповідних наказів та контроль за виконанням відповідних розпоряджень та вказівок.

5. Медичні заходи – спроможність надати долікарську допомогу потерпілому як в буденних, так і екстремальних ситуаціях з використанням наявних медичних і підручних засобів.

6. Матеріально-технічні заходи – забезпеченість працівників необхідними та сучасними матеріально – технічними засобами (зброя, спеціальні засоби, спецтехніка, індивідуальні засоби, відеозйомка, зв'язок, транспорт тощо.) з метою оперативного та ефективного вирішення службових завдань та функціональних обов'язків.

7. Соціальні заходи – наявність соціальних гарантій працівників податкової міліції (обов'язкове страхування у разі нещасних випадків при виконанні службових обов'язків, медичне обслуговування, створення відповідних умов для праці та відпочинку) та підвищення позитивного іміджу професії.

8. Економічні заходи – спроможність працівників задовольнити свої матеріальні потреби та потреби своєї сім'ї.

Деякі заходи як основні, так і допоміжні взаємопов'язані один з одним, можуть застосовуватися в комплексі або можуть застосовуватися як наслідок застосування попереднього заходу, в залежності від обставин [2].

По-друге, варто зазначити, що особливістю особистої безпеки працівників ПМ є те, що ця безпека перш за все базується на достатньому рівні професійно-психологічної готовності працівника, тобто на якостях та властивостях особистості, що зумовлюють стан мобілізованості психіки, настроєність на найбільш доцільні, активні та рішучі дії в складних чи небезпечних для життя і здоров'я умовах виконання службових обов'язків.

І по-третє, особливістю особистої безпеки працівників ПМ виступає структура цієї безпеки, яка представлена наступними компонентами:

орієнтаційний – вивчення та усвідомлення умов та особливостей діяльності, способів можливих дій у різних варіантах розвитку подій, необхідних для цього властивостей та якостей особистості;

мотиваційний – установка не тільки на найбільш доцільні, активні та рішучі дії, а й на власну безпеку;

операційний – навички та вміння реалізовувати професійні дії;

оціночний – об'єктивна оцінка ступеня небезпеки ситуації і власної підготовленості для її вирішення, прогнозування можливих результатів, внесення відповідних поправок;

вольовий – самоконтроль, самообілізація та керування своїми діями, саморегуляція [3].

Отже, враховуючи вищевказане, варто зазначити, що особиста безпека визначається специфікою умов, змісту і форм професійної діяльності; ступенем професійної захищеності працівника, у тому числі – наявністю спеціальних заходів організаційно-правового, управлінського і матеріально-технічного характеру, які працівники податкової міліції повинні застосовувати як при виконанні службових обов'язків, так і поза ними; рівнем професійно-психологічної підготовленості працівника і наявністю у нього спеціальних знань та вмінь по забезпеченню особистої безпеки при вирішенні професійних завдань або у ситуаціях, пов'язаних з професійною діяльністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Корнєєв Ю. В. Особиста безпека працівників податкової міліції: науковий вісник УФЕІ: *Збірник наукових праць № 2*. Ірпінь 1999. 123 с.

2. Городянка С. В. Організаційно-правове забезпечення безпеки діяльності працівників ОВС: дис. канд. юрид. наук: 12.00.07. Х., 2017. 209 с.

3. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: [Навчальний посібник] / [За заг. ред. Мойсєєва Є. М.] / [Олефір В. І., Константінов С. Ф., Лошицький М. В. та ін.]. К., 2019. 33 с.

СПЕЦИФІКА НАВЧАННЯ ТАКТИКИ САМОЗАХИСТУ ТА ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Нестерук Діана Сергіївна,

здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня
курсант навчального взводу ПМПФ 19-3 Факультету
підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників податкової міліції, Університет ДФС України

Науковий керівник: Бухтіяров Олексій Анатолійович,

заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації
професійної підготовки, к.ю.н., Університет ДФС України

Діяльність правоохоронних органів України з охорони публічного порядку, забезпечення громадської безпеки і боротьби зі злочинністю має різнобічний, багатогранний характер. Здебільшого вона не є прогнозованою та передбачуваною і залежить від екстремальних умов, що можуть виникнути як на окремих об'єктах, у населених пунктах, так й у ході припинення конкретних правопорушень або затримання правопорушників.

Ця тема є досить актуальною, тому що Україна приділяє велику увагу питанням охорони життя і здоров'я своїх громадян, створенню безпечних умов праці, але кількість нещасних випадків або надзвичайних подій, що трапляються на виробництві або у ході виконання службових обов'язків, внаслідок яких працівники отримують травми або навіть гинуть, залишається дуже великою.

На думку А. В. Буданова, особиста безпека залежить від таких чинників, як професійна підготовка, наявність у працівника спеціальних знань, навичок та умінь щодо забезпечення особистої безпеки у своїй професійній діяльності. Поряд з цим, науковець поділяє її на два ризики, яким може бути завдано шкоди: фізичний і психологічний [1].

Виконання службових обов'язків працівниками правоохоронних органів пов'язане з постійними контактами з різними верствами населення, непоодинокі випадки зіткнень з агресивно налаштованими громадянами, які перебувають у стані алкогольного сп'яніння, під дією наркотичних речовин тощо. Ефективно діяти в таких умовах можуть лише психологічно та фізично

підготовлені працівники із сформованими навичками самозахисту. Формування необхідних умінь та навичок відбувається у процесі занять ФП. Керівними документами передбачено, що навчання з ФП передбачає формування та вдосконалення: рухових якостей та навичок, необхідних у повсякденній діяльності та в разі виникнення екстремальних ситуацій; витривалості, швидкісних та силових якостей, які забезпечують можливість переслідування правопорушника та надають перевагу в силовому протистоянні при його затриманні, у тому числі з подоланням природних та штучних перешкод; навику самоконтролю за фізичним станом та станом здоров'я у процесі виконання фізичних вправ. Загальна ФП опановується самостійно. Заняття із тактики самозахисту проводяться з метою формування навичок самозахисту, обеззброювання та затримання осіб, що порушують громадський порядок, спрямовані на виховання сміливості, рішучості, ініціативності та впевненості у власних силах [2].

Основними формами забезпечення особистої безпеки правоохоронця є такі: 1) спеціально-тактична – навчання працівників основам професійної діяльності, майстерному володінню зброєю, спеціальними засобами і засобами зв'язку та індивідуального захисту, формування у них готовності до застосування зброї й засобів активної оборони в екстремальних ситуаціях; 2) педагогічна – індивідуальні бесіди, наставництво, аналіз виконання оперативно-службових завдань з позиції дотримання особистої безпеки; навчання оперативно-тактичним і психологічним прийомам безпечної поведінки у різноманітних обставинах оперативно-службової діяльності; 3) психологічна – вивчення індивідуально-психологічних особливостей працівників і прогнозування їх поведінки в екстремальних ситуаціях; формування у них психологічних якостей, їх корекція з метою дотримання заходів особистої безпеки. При проведенні психологічної підготовки слід звертати увагу на характерні причини загибелі та поранень працівників, які залежали особисто від них. Працівників доцільно навчити найпростішим прийомам психологічної саморегуляції [3].

Беручи до уваги вище згадане, можна зробити висновок, що вдосконалення застосування фізичної сили, як складової забезпечення особистої безпеки правоохоронців є дійсно вкрай важливим та необхідним питанням. Наразі, у практичній діяльності працівників правоохоронних органів існує низка невирішених питань, що стосується ефективності застосування фізичної сили, як заходу примусу відвернення небезпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буданов А.В. Педагогіка особистої професійної безпеки співробітників органів внутрішніх справ: монографія. Київ, 2016. 375 с.
2. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26.01.2016 року № 50.
3. Забезпечення охорони праці та особистої безпеки в Національній поліції України : навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. д.б.н., проф. Грибана В.Г., к.ю.н. Глуховері В.А. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 212 с.

ОСОБИСТА БЕЗПЕКА В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

**Озарко Каріна Миколаївна,
Сліщук Вікторія Сергіївна,**

здобувачі вищої освіти першого бакалаврського рівня
навчальної групи ПДБП 20-2 Факультету підготовки,
перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
податкової міліції, Університет ДФС України

Науковий керівник: Бухтіяров Олексій Анатолійович,
заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації
професійної підготовки, к.ю.н., Університет ДФС України

Побудова в Україні правової держави обумовлює важливість вирішення проблеми забезпечення безпеки її громадян, яка є ключовим питанням діяльності всіх державних органів, зокрема органів Національної поліції України. Діяльність працівників поліції у більшості випадків пов'язана з небезпекою та стресовими ситуаціями. Особливість цієї небезпеки полягає в її постійній потенційній присутності. В одних випадках вона може передбачатись, а в інших – виникає раптово [1, с. 12].

Праця є основою життєдіяльності людини як індивіда і члена суспільства, вона безпосередньо впливає на формування і розвиток суспільних відносин. З огляду на це, найважливішим завданням будь-якої демократичної держави є створення найбільш сприятливих умов для плідної праці та її охорони.

«Охорона праці та особиста безпека працівника Національної поліції» – це комплексна дисципліна, яка включає охорону праці та особисту безпеку поліцейських.

Охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувальнопрофілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності. Як вбачається, в цій нормі охорона праці розглядається законодавцем у широкому розумінні – як узгоджена комплексна система безпеки життя і здоров'я працівника у процесі виконання покладених на нього трудових обов'язків.

Особиста безпека – це система організаційно-правових, тактикопсихологічних, фізичних заходів, які дозволяють забезпечити збереження життя та здоров'я працівників підрозділів Національної поліції і підтримати високий рівень ефективності їх професійних дій. Предметом особистої безпеки працівника Національної поліції є його діяльність та умови, за яких вона здійснюється.

Завдання навчальної дисципліни «Охорона праці та особиста безпека працівника Національної поліції» передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності поліцейських у будь-яких умовах службової діяльності, визначеної законодавчо-нормативною базою через ефективне управління нею та формування відповідальності у посадових осіб та персоналу за колективну та власну безпеку.

У словниково-енциклопедичних виданнях поняття «безпека» визначають як стан, за якого ніщо не загрожує кому- або чому-небудь [2, с. 65]. Таке поняття як «безпека особи», яку у загальному значенні Ю.І. Римаренко визначає як стан (ступінь) оптимальної життєдіяльності людини в певних конкретно-історичних умовах [3, с. 51]. О.І. Дубенко вважає, що безпека особи складається з такого стану суспільних відносин, які виключають наявність факторів, що створюють загрозу невизначеному колу осіб [4, с. 15].

Поряд з терміном «безпека особи» ми зустрічаємо термін «особиста безпека». Розглянуті нами деякі наукові та навчальні публікації з цього питання [5, с. 13; 6, с. 22; 7, с. 84], а також словникові видання [6, с. 492-493; 2, с. 531] дозволили визначити, що особиста безпека працівника поліції це стан захищеності його особистого життя та здоров'я чи життя та здоров'я інших поліцейських з якими він спільно виконує оперативно-службове завдання під час здійснення оперативно-службової діяльності. З урахуванням викладеного, вважаємо, що поняття «безпека особи» є ширшим та абстрактним поняттям у порівнянні з поняттям «особиста безпека». Термін «безпека особи» є однією з тих категорій, яка згадується поряд з такими правовими явищами як «правопорядок», «громадська безпека» і іншими в межах реалізації

правоохоронної функції держави. Тому, як вбачається з наукових джерел – «безпека особи» – це здебільше об'єкт правоохоронної діяльності, який включає широкий спектр охоронних, превентивних, захисних та примусових відносин, які спрямовані на забезпечення основних прав людини взагалі, при чому в різних сферах суспільних відносин.

На відміну від особистої безпеки поліцейських та безпеки життєдіяльності персоналу поліції власна безпека в органах поліції охоплює увагою і членів сімей правоохоронців. Аналізуючи норми Кримінального кодексу (далі – КК) України, які покликані забезпечувати кримінально-правову охорону наведених відносин (ст. 345, 348, 349) слід підкреслити важливу рису – охорона та захист близьких родичів поліцейського від погроз, посягань на життя та недоторканість здійснюється у зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків.

Отже, «власна безпека поліцейського» – це стан захищеності життя, здоров'я, майна безпосередньо поліцейських та їх близьких родичів і членів сім'ї від загроз фізичного, психологічного та майнового характеру, що існують в реальному часі чи можуть виникнути у майбутньому у зв'язку з виконанням такими поліцейськими службових обов'язків, а також від протиправного перешкоджання або втручання у їх службову діяльність з боку керівного складу поліції, МВС України, прокуратури, окремих представників органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських, політичних та релігійних об'єднань, або необґрунтованої дискредитації.

У свою чергу «власну безпеку в органах поліції» ми пропонуємо розглядати як комплексний режим захищеності органу (чи органів) поліції, а також кожного окремого поліцейського (їх близьких родичів і членів сім'ї, майна) від загроз деструктивного і дезорганізуючого впливу, що можуть зашкодити їх ефективному функціонуванню у звичайних та нестандартних (надзвичайних) ситуаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Забезпечення охорони праці та особистої безпеки в Національній поліції України. Навчальний посібник. Колектив авторів / за загальною редакцією д-ра біол. наук, проф. В.Г. Грибана, канд. юрид. наук В.А. Глуховері

2. Куньч З. Й. Універсальний словник української мови. Тернопіль : навч. книга Богдан, 2005. 848 с.

3. Римаренко Ю. І. Безпека особи. Міжнародна поліцейська енциклопедія : у 10 т. / відп. ред. Ю. І. Римаренко, Я. Ю. Кондратьєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. Київ : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. Т. 1. С. 51.

4. Дубенко О. І. Адміністративно-правовий механізм забезпечення безпеки особи : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Нац. ун-т держ. податкової служби України. Ірпінь, 2009. 21 с.

5. Яременко В., Сліпушко О. Новий тлумачний словник української мови : у трьох томах : 200 000 слів. Вид. 2-ге, випр. Київ : Вид-во «Аконіт», 2006. Т. 2 К-П. 928 с

ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОНИХ ОРГАНІВ

Круць Ельвіра Михайлівна,

здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня
курсант навчального взводу ПМПФ 19-3 Факультету підготовки,
перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
податкової міліції, Університет ДФС України

Науковий керівник: Буток Олена Володимирівна,
старший викладач кафедри спеціальних
дисциплін та організації професійної підготовки,
Університет ДФС України

Особиста безпека – це система організаційно-правових, фізичних і тактико-психологічних заходів, які дозволяють забезпечити збереження життя та здоров'я працівника правоохоронних органів і підтримання високого рівня ефективності його професійних дій. Тому, становлення правової держави та формування дієвої системи забезпечення прав людини неможливе без проведення реформування правоохоронної системи.

Необхідно зазначити, що багато країн успішно пройшли або проходять шлях реформ, зокрема правоохоронної системи, і їхній досвід може стати у пригоді Україні. На сьогодні постає питання ефективності виконання поліцейськими оперативно-службових завдань, створення якісно нової моделі взаємодії суспільства та поліції для забезпечення охорони прав і свобод людини. Рівень якості виконання поліцейським своїх службових обов'язків прямопропорційно залежить від забезпечення його особистої безпеки.

З точки зору того ж А. В. Буданова, проблема особистої безпеки працівників органів внутрішніх справ під час вирішення ними професійних завдань або в ситуаціях, пов'язаних зі службовою діяльністю, набуває нині особливої гостроти та актуальності. Ризик – як фізичний, так і психологічний – є сьогодні об'єктивною складовою професійної діяльності працівників правоохоронних органів. Спеціальна діяльність щодо забезпечення їх особистої безпеки, тобто цілеспрямованого зменшення такого ризику до реально можливої межі, є надзвичайно актуальною [2, с. 76].

Багато країн успішно долають шлях реформ, у тому числі правоохоронної системи, і їхній досвід може бути корисним Україні. Справді, зарубіжний досвід є важливим, оскільки дає можливість побачити ефективність чи неефективність реалізації елементів підготовки поліцейських інших країн до виконання оперативно-службових завдань. Проте на сучасному етапі реформи правоохоронного відомства виникають труднощі застосування досвіду інших держав без здійснення відповідної адаптації, врахування особливостей виконання поліцією оперативно-службових завдань.

З огляду на це актуальним питанням стає врахування розмаїтих чинників, які здатні впливати на ефективність виконання поліцейськими оперативно-службових завдань, гарантувати їхню особисту безпеку [1, с. 159]. Це правові чинники (особливості вітчизняної нормативно-правової бази, яка регламентує діяльність поліції, відповідність нововведень чинним нормам права), матеріально-економічні (умови фінансування поліції та проектів на її реформування), матеріально-технічні (забезпечення технічними засобами, спеціальними засобами захисту поліцейських, які відповідають світовим стандартам), психологічні (готовність до змін і діяльності в нових умовах), професійні (високий рівень професійної підготовки, який відповідає належній кваліфікації, відповідному рівню теоретичної підготовки та умілому поєднанню з практичною діяльністю).

У процесі докорінного реформування правоохоронного органу гостро постало питання підготовки поліцейських абсолютно іншої формації, які б ефективно виконували свої службові обов'язки. Проте чи не найважливішою проблемою можна вважати підготовку поліцейських за новими стандартами, які відрізняються від тих, що існували раніше. Однак успішне виконання поліцейськими оперативно-службових завдань багато в чому залежить і від умілого володіння прийомами особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях [3, с. 68].

Керівництво Національної поліції України, враховуючи негативний досвід такої попередньої інституції, як «міліція», пов'язаний з травмуванням та

загибеллю особового складу, приділяє особливу увагу забезпеченню особистої безпеки поліцейських. Вимога однозначна: кожен поліцейський повинен володіти фаховою підготовкою достатнього рівня, належними теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для виконання службових завдань. Структурну побудову підрозділів поліції треба здійснювати з урахуванням вивчення та впровадження передового зарубіжного досвіду та зі збереженням і вдосконаленням апробованих ефективних вітчизняних практик застосування примусових поліцейських заходів, прийомів особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях, у разі силового припинення протиправних проявів, а також у разі аварій, катастроф та інших надзвичайних ситуацій.

Сьогодні в Україні підготовка поліцейських здійснюється на засадах американського досвіду з його найбільш ефективним підходом до вирішення проблем практичного навчання. Спочатку таку підготовку пройшли працівники підрозділів патрульної поліції, які першими вивчили та впроваджували у свою діяльність передовий зарубіжний досвід. Зараз готують кандидатів на службу до підрозділу особливого призначення «КОРД», який з використанням спеціальної тактики, озброєння, обладнання і засобів професійно та злагоджено виконує поліцейські функції під час організації та проведення спеціальних заходів (операцій) у ситуаціях з високим ступенем ризику, а також здійснює заходи стосовно безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві [4, с. 245].

Отже, згідно до вищесказаного, забезпечення особистої безпеки поліцейських під час виконання оперативно-службових завдань висвітлюють проблему, яка потребує особливої уваги. На сьогодні прийнято досить значну кількість підзаконних нормативно-правових актів з питань забезпечення особистої безпеки поліцейських, повного забезпечення підрозділів новітніми спеціальними засобами, вироблення чіткої концепції професійної підготовки поліцейських кадрів дасть змогу покращити захист поліцейського під час виконання оперативно-службових завдань. Відповідно розробка заходів щодо підвищення рівня особистої безпеки поліцейських із запозиченням зарубіжного

досвіду уможливить вирішення теоретичних і практичних завдань службової діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Охріменко І. М. Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні: *матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 17 березня 2016 р.)*. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 556 с.
2. Лапін В. М. Безпека життєдіяльності людини: навч. посібник. К.: Знання, 2009. 184 с.
3. Окопник О. М. Органи внутрішніх справ в організаційно-правовому механізмі реалізації виконавчої влади в Україні: дис. канд. юрид. наук: 12.00.07. Х., 2007. 179 с.
4. Матюхіна Н. П. Управління персоналом органів внутрішніх справ України : організаційно-правові засади : дис. докт. юрид. наук : спец. 12.00.07. Х., 2002. – 420 с.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇЗБРОЇ

Гергало Світлана Станіславівна,
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня
курсант навчального взводу ПМПФ 17-1 Факультету підготовки,
перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
податкової міліції, Університет ДФС України
Науковий керівник: Параниця Сергій Павлович,
професор кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки, к.ю.н., доцент,

Університет ДФС України

На сучасному етапі розвитку суспільства питання що стосується захисту прав, свобод і законних інтересів громадян від протиправних посягань посідає вагоме місце в нашій державі. Але зараз питання забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів під час виконання службових обов'язків, особливо підстав застосування вогнепальної зброї знаходяться у переломному етапі та потребують поглибленого вивчення.

Застосування вогнепальної зброї правоохоронцями свідчить про недостатній рівень професійно-психологічної підготовки, незнання тактики та навичок під час затримання, зловживання владою в умовах необхідної оборони та крайньої необхідності.

Можемо навести приклад, який став першим випадком смерті, пов'язаним із співробітниками патрульної поліції, і викликав широкі дискусії про ефективність реформи МВС, порядок використання зброї і професійний рівень поліцейських

«Будь-яке застосування сили в країні, де поліція працює за сучасними стандартами, воно виходить з серйозного обґрунтування. Це означає, що всі інші способи змінити ситуацію або запобігти їй, в тому числі нелетальні, були вже використані і залишилися безуспішними. Плюс суспільство буде довіряти лише незалежному органу розслідування, яким ні поліція, ні прокуратура не є», – зазначає Д. Кобзін [1].

Звісно, не менш актуальною у сучасному законодавстві є проблема гарантій прав і свобод працівників правоохоронних органів у разі застосування ними вогнепальної зброї.

На жаль, відсутність в Україні єдиного консолідуючого закону, який би регулював відносини обігу зброї у суспільстві, заважає здійснити узагальнення на рівні соціальних систем управління та опрацювати відповідні поняття щодо обігу зброї як соціального явища [2, с. 135].

На думку, Ю. М. Волков, В. Д. Поливанюк, які зазначають, що при «застосуванні вогнепальної зброї працівник поліції здійснює ряд дій юрисдикційного, організаційно-управлінського, публічно-владного, виконавчо-розпорядчого характеру. Отже, застосування зброї – це важлива форма реалізації правових норм і ступеня управлінської діяльності [3, с. 87].

Наразі існує можливість нападу на правоохоронця можна очікувати в будь-який час – перебуваючи на службі під час патрулювання, або ж навіть просто носіння форменого одягу або зброї. У будь-якому випадку працівник поліції зобов'язаний не уникати небезпеки, а, умовно кажучи, йти їй назустріч. На сьогодні ситуація особистої безпеки поліцейського – одна з найважливіших сфер працівників правоохоронних органів України.

Як стверджують, Є. О. Мурзо, О. М. Красніков, що особиста безпека насамперед ґрунтується на достатньому рівні професійно-психологічної готовності працівників, коли вони налаштовані на найбільш доцільні, активні та рішучі дії в складних чи небезпечних для життя і здоров'я умовах виконання службових обов'язків [4, с. 15].

Загалом безпека працівників правоохоронних органів забезпечується такими блоками:

- 1) організаційно-правовий – комплекс об'єктивних передумов для ефективного і безпечного здійснення професійної діяльності;
- 2) мотиваційно-особистісний – морально-поведінкові установки, психологічна готовність «на виживання», тобто дотримання норм, правил і спеціальних процедур, що гарантують особисту безпеку.

Можна стверджувати, що особиста безпека, а в більш загальному вигляді – рівень та ефективність діяльності працівників правоохоронних органів в екстремальних ситуаціях значною мірою залежить від їх психологічної стійкості та психологічної готовності.

Основними формами забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів є:

1) спеціально-тактичні – навчання основам професійної діяльності, майстерному володінню зброєю, спеціальними засобами і засобами зв'язку та індивідуального захисту; формування готовності до застосування зброї і засобів активної оборони в екстремальних ситуаціях;

2) педагогічні – індивідуальні бесіди, наставництво, аналіз виконання оперативно-службових завдань з позиції дотримання особистої безпеки; навчання операційно-тактичним і психологічним прийомам безпечної поведінки у різноманітних ситуаціях оперативно-службової діяльності;

3) психологічні – вивчення індивідуально-психологічних особливостей працівників і прогнозування їх поведінки в екстремальних ситуаціях; проведення практичними психологами психокорекційної роботи; формування мотиву професійного зростання, нерозривно пов'язаного з дотриманням заходів особистої безпеки [5].

Отже, питання особистої безпеки працівників правоохоронних органів під час застосування вогнепальної зброї є досить вагомим на сьогоднішній день та відіграє одну із головних ролей забезпечення безпеки правоохоронних органів. Від ефективності діяльності правоохоронця залежить рівень правопорядку в нашій державі. Правоохоронець, так як і будь-який пересічний громадянин має на безпечні умови праці та охорону праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Серед повноважень поліції є небезпечніші за застосування зброї – правозахисник. URL: <https://hromadske.ua/posts/sered-povnovazhen-politsii-ie-nebezpechnishi-za-zastosuvannia-zbroi-pravozakhysnyk>.

2. Параниця С. П. Адміністративно-правові засади обігу зброї та пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими снарядами. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. Випуск 44. 2009. С. 133-140.

3. Волков Ю. М., Поливанюк В. Д. Проблемні питання застосування вогнепальної зброї працівниками національної поліції під час виконання службових обов'язків. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 4. С. 86-89.

4. Мурзо Є. О., Красніков О. М. Забезпечення особистої безпеки працівників поліції під час виконання оперативно-службових завдань. Національна академія внутрішніх справ. 2018. м. Київ. С. 15.

5. Напрями та форми забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів. Юридична психологія, навчальні матеріали онлайн. URL: https://pidru4niki.com/12920522/psihologiya/napryami_formi_zabezpechennya_osobistoyi_bezpeki_pratsivnikov_pravoohoronnih_organiv.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Маслова Мирослава Василівна,
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня
курсант навчального взводу ПМПФ 19-3 Факультету
підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників податкової міліції, Університет ДФС України
Науковий керівник: Буток Олена Володимирівна,
старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки, Університет ДФС України

Орієнтиром розвитку людства на шляху до цивілізованого суспільства завжди було досягнення такого стану, в якому людині не загрожує жодна небезпека – ні соціально-політичного, ні природного, ні техногенного характеру.

Побудова в Україні правової держави зумовлює важливість вирішення проблеми забезпечення безпеки її громадян. Безпека громадян – ключове питання діяльності всіх державних органів. Проте важливим є також забезпечення безпеки працівників сил охорони правопорядку, які повинні забезпечувати безпеку громадян. У першу чергу це стосується працівників правоохоронних органів України.

Численні факти злочинних зазіхань на життя і здоров'я працівників правоохоронних органів під час виконання ними службових обов'язків (причому останні досить часто виступають безпосередньою метою нападу або ж перешкодою на шляху досягнення основної злочинної мети) потребують теоретичного аналізу і детальної розробки обґрунтованих науково-практичних рекомендацій щодо забезпечення їх особистої безпеки. Між іншим, проблема ця у сучасній спеціальній літературі практично не представлена, що зумовлює необхідність у визначенні та висвітленні її базових понять [1, с. 18].

Загальні питання інформаційного забезпечення правоохоронних органів як на загальнотеоретичному, так і на галузевому рівні розглядались у наукових працях І. В. Арістової, І. Л. Бачило, К. І. Беякова, В. М. Брижка, В. М. Бутузова, В. Д. Гавловського, О. А. Зверєва, Р. А. Калюжного, Б. А. Кормича,

О.В. Кохановської, Л. В. Кузенко, В. А. Ліпкана, О. В. Логінова, В. М. Лопатіна, Є. Д. Лук'янчикова тощо.

Правовою основою забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів України в загальному значенні є Конституція України, відповідні закони, що регламентують діяльність суб'єктів правоохоронних, інші законодавчі акти України, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативні акти Міністерства внутрішніх справ України, Загальна декларація прав людини, міжнародні правові норми, ратифіковані у встановленому порядку.

Загалом безпека працівників правоохоронних органів забезпечується такими блоками:

- 1) організаційно-правовий – комплекс об'єктивних передумов для ефективного і безпечного здійснення професійної діяльності;
- 2) мотиваційно-особистісний – морально-поведінкові установки, психологічна готовність «на виживання», тобто дотримання норм, правил і спеціальних процедур, що гарантують особисту безпеку [2, с. 360].

Основними принципами створення інформаційного забезпечення є: цілісність, достовірність, контроль, захист від несанкціонованого доступу, єдність і гнучкість, стандартизація та уніфікація, адаптивність, мінімізація помилок введення-виведення інформації.

Розроблення інформаційного забезпечення – одна з найважливіших складових розроблення інформаційної системи, яка повинна забезпечити:

- єдність і зберігання інформації, необхідної для розв'язання задач;
- єдність інформаційних масивів для всіх задач інформаційних систем;
- однократність введення інформації та її багатоцільове використання.

У свою чергу, окремої уваги в зазначеній площині потребують об'єкти, на забезпечення особистої безпеки яких спрямовано розроблення інформаційного забезпечення – сили охорони правопорядку. [3, с. 362].

Слід зазначити, що на стадії реформування правоохоронної системи держави, перебудови форм і методів її діяльності практично необхідною є

розробка інформаційного забезпечення (комплексу організаційних, правових, технічних і технологічних заходів, засобів та методів, котрі забезпечують у процесі управління і функціонування системи інформаційні зв'язки її елементів (суб'єктів і об'єктів) шляхом оптимальної організації інформаційних масивів баз даних і знань) особистої безпеки (система організаційно-правових, фізичних і тактико-психологічних заходів, які дозволяють забезпечити збереження життя та здоров'я працівників правоохоронних органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кириченко І. О., Богданович В. Ю., Крутов В. В. Шляхи вдосконалення наукового супроводу службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку. *Чесць і закон*. 2019. № 1. С. 3–23.
2. Лазутко В. І. Сили охорони правопорядку: проблемні питання визначення та характеристики. *Форум права*. 2012. № 3. С. 357–363.
3. Шмаков О. М. Сили охорони правопорядку в службово-бойовій діяльності силових структур. *Чесць і закон*. 2013. № 2 (45). 362 с.

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЯК ЗАПОРУКА БЕЗПЕКИ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

Лугівська Луїза Русланівна,
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня
курсант навчального взводу ПМПФ-19-3
Факультету підготовки, перепідготовки
та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції,
Університет ДФС України
Науковий керівник: Параниця Сергій Павлович,
професор кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки, к.ю.н., доцент,
Університет ДФС України

На умови особистої безпеки співробітників правоохоронних органів та безпечної діяльності впливають фізичні та психічні навантаження, підвищену відповідальність та екстремальність діяльності, пов'язаної із затриманням злочинців, звільненням заручників, застосуванням зброї, забезпеченням правопорядку у випадках масових заходів, стихійних лих і надзвичайних ситуацій. Досить типовими проблемними ситуаціями професійної діяльності співробітників правоохоронних органів щодо забезпечення безпеки, що становлять службовий інтерес, є такі, які набувають характеру крайньої психоемоційної напруженості, екстремальності. Зазвичай, реакції організму на екстремальні ситуації в професійній діяльності можуть бути двох типів: адекватні форми реагування і реакції тривоги.

На думку О. М. Бандурки, В. О. Соболева ... «розвиток системи управління безпекою життєдіяльності працівників органів, служб і підрозділів внутрішніх справ неможливий без поліпшення компетенції та професіоналізму особового складу» [1, с. 291].

А. І. Суббот, розриваючи певні ситуації діяльності правоохоронців в різних умовах зазначає «професіоналізм та належна професійна підготовка працівників можуть бути визнані основним, домінуючим чинником забезпечення безпечної діяльності правоохоронних органів» [2].

В Україні питання пошуку нових критеріїв ефективності та професіоналізму діяльності ОВС є не лише відомчою проблемою, воно

визнається й на рівні керівництва країни. Так, у п. 4 Концепції реформування кримінальної юстиції України наголошено на тому, що реформування вказаних органів має бути спрямоване на вдосконалення їхньої діяльності за європейськими стандартами з метою підвищення рівня захисту прав людини й основоположних свобод, посилення боротьби з кримінально караними діяннями, а також на зростання довіри населення до цих органів [3, с. 148].

Для успішного подолання такої протидії необхідно володіти здатністю діяти в екстремальних умовах, умінням протистояти різним негативним впливам, твердою переконаністю у соціальній значимості обраної професії.

В. А. Бортник констатує, що принцип професіоналізму державної служби передбачає: а) компетентність працівників, тобто знання ними справи, наявність необхідної освіти, стажу, навичок, системи підвищення кваліфікації; б) систематичне, регулярне виконання операцій, оформлення, вирішення справ, стабільність службових відносин; в) регулярне одержання оплати за свою працю не нижче обумовлених розмірів; г) відповідальність за діяльність [4, с. 105].

Наприклад, поняття «забезпечення митної безпеки» необхідно розглядати в аспектах створеної системи захищеності національних і митних інтересів держави, а також можливості та здатності за допомогою створених системних принципів забезпечити протидію можливим небезпекам у митній галузі створення потенційних або реальних загроз національним інтересам, нейтралізація яких входить до компетенції митних органів» створення потенційних або реальних загроз національним інтересам, нейтралізація яких входить до компетенції митних органів» [5, с. 209; 6, с. 25].

Таким чином, професіоналізм правоохоронця покликаний забезпечити якісне виконання посадових обов'язків, стабільність державної служби, здатність до вирішення складних завдань та можливість і готовність до підвищення своєї кваліфікації. Відомо також, що правоохоронцям досить часто доводиться зазнавати різних форм протидії як окремих осіб, так і установ, організацій. Недостатня професійна підготовленість, недосвідченість, за

статистикою трагічних випадків, є домінуючими і призводять до того, що під час виконання службових обов'язків працівники, внаслідок відсутності або недостатньої розвиненості професійних знань, вмінь та навичок, не можуть забезпечити свою особисту безпеку та безпеку своїх колег, близьких, оточення. Недосвідченість працівників призводить до підвищення вірогідності помилок, до переживання, невпевненості у своїх діях та можливостях, викликає стан тривоги. Постійна нервова напруга у зв'язку з цим стає причиною швидкого перевтомлення і призводить до нових помилок.

Можна зазначити, що професіоналізм в діяльності співробітників правоохоронних органів повинен визначатись такими критеріями: високим кваліфікаційним рівнем; високою продуктивністю; оптимальною інтенсивністю і напруженістю; високою точністю і надійністю; високою організованістю; низькою опосередкованістю, тобто малою залежністю від зовнішніх факторів; швидким аналізом проблеми, визначенням оптимального шляху її вирішення; високою стабільністю, продуктивністю.

Так, на підставі аналізу функцій вищих навчальних закладів МВС України, як суб'єктів професійної підготовки поліцейських, можна зробити такий висновок, що усі вищезазначені функції можна трактувати безпосередньо і як функції професійної підготовки поліцейських в Україні [6, с. 444].

Крім того, форми організації професійної підготовки визначаються закладами, що здійснюють професійну підготовку за погодженням з кадровим підрозділом апарату Національної поліції [7].

Отже, провівши наше дослідження можемо зазначити, що професіоналізм співробітників правоохоронних органів як запорука безпеки потребує великого самовладання, здатності не виходити з себе в найскрутніших ситуаціях, співвідносити свою поведінку, спрямовану на інших людей, з суспільними моральними та правовими нормами. Професіонал – це передусім той, хто дотримується нормативних приписів, приймає заходи для забезпечення безпеки професійної діяльності не лише щодо себе, а й своїх колег, інших учасників

суспільних відносин. Така позиція є запорукою безпечної діяльності співробітників правоохоронних органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бандурка О. М., Соболев В. О. Теорія та методи роботи з персоналом в органах внутрішніх справ: підруч. Х .: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2000. 480 с.
2. Суббот А. І. Професіоналізм співробітників правоохоронних органів як фактор забезпечення безпеки їх діяльності. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 6. С. 74-79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2012_6_12
3. Федіна Н. Професіоналізм як чинник регулювання ефективної діяльності поліції. *Підприємство, господарство і право*. 2017. № 4. С. 145-149.
4. Бортник В. А. Адміністративне право України. Київ: ДП «Видавничий дім «Персонал»», 2012. 222 с.
5. Митна політика та митна безпека України : монографія; за заг. ред. П. В. Пашка, І. Г. Бережнюка. Хмельницький. : ПП. Мельник А. А., 2013. 338 с. (Митна справа в Україні. Том 24).
6. Борецько Н. М., Параниця С. П. Забезпечення митної безпеки в діяльності митних органів. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*, №21 (2020), С. 24-29. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua>
6. Швець Д. В. Поняття, зміст та функції професійної підготовки поліцейського в Україні. *Форум права: електрон. наук. фахове вид.* 2017. № 5. С. 441–446. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2017_5_69.pdf
7. Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції : Наказ МВС України від 16.02.2016 № 105. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0576-16>.

ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПРИ ВИКОНАННІ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ

Паламарчук Олег Ігорович

здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня
курсант навчального взводу ПМПФ 19-2 Факультету
підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників податкової міліції, Університет ДФС України
Науковий керівник: Бухтіяров Олексій Анатолійович
заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки, к. ю. н.,
Університет ДФС України

Правоохоронні органи – це відповідні уповноважені органи виконавчої влади, діяльність яких спрямована на виконання завдань та функції щодо забезпечення охорони прав, свобод та законних інтересів людини, протидії злочинності та підтримання публічної безпеки та порядку. На жаль, при виконанні своїх функціональних обов'язків правоохоронці можуть зазнавати впливу негативних чинників на свою особистість, так вчена А. О. Линник зазначає, що правоохоронна діяльність належить до переліку професій з підвищеним ризиком і характеризується одним із найвищих рівнів екстремальності та професійного стресу [1, с. 181]. Тому безпосередньо у діяльності зазначених органів чільне місце має займати особиста безпека працівників, як один з пріоритетних напрямків подальшого реформування сфери.

Свої роботи дослідженню цього питання присвятили багато науковців зокрема можна виділити таких: С. В. Городянка, В. Г. Грибана, І. Ю. Захватава та Д. В. Кишкіна, Н. П. Матюхіна, Ю. І. Римаренка, О. Ю. Синявська, В. М. Тімашова, а також інших вчених.

Спочатку вважаємо за потрібне встановити відмінність між поняттями «безпека», «особиста безпека» та «безпека життєдіяльності персоналу». Під поняттям «безпека» в тлумачних словниках розуміється стан за якого ніщо не загрожує чому-небудь та кому -небудь [2, с. 65]. Вчений О. І. Дубенко вважає,

що безпека особи це такий стан суспільних відносин за якого виключається наявність факторів, що створюють загрозу невизначеному колу осіб [3, с. 15].

Поняттю «особиста безпека» присвячено багато праць науковців, як підтвердження велика кількість наукових публікацій [4, с. 13; 5, с. 22;], а також словників [6, с. 492-493; 2, с. 531]. Вся ця низка досліджень дає нам змогу визначити, що особиста безпека – це система організаційно-правових, фізичних і тактико-психологічних заходів, які дозволяють забезпечити збереження життя та здоров'я працівника правоохоронних органів і підтримання високого рівня ефективності його професійних дій [7]. Особиста безпека представляє собою так би мовити результат реалізації комплексу засобів, які спрямовані на зниження ризику в діяльності правоохоронних органів до можливого мінімуму, що може виступати гарантом збереження життя і здоров'я, нормального психічного стану і дієздатності працівника при високій ефективності вирішення ним професійних завдань.

Бочелюк В. Й. вважає, що особиста безпека визначається:

- специфікою умов, змісту і форм професійної діяльності;
- ступенем професійної захищеності працівника, у тому числі-наявністю спеціальних заходів організаційно-правового. управлінського і матеріально-технічного характеру;
- рівнем професійно-психологічної підготовленості працівника і наявністю у нього спеціальних знань та вмінь із забезпечення особистої безпеки при вирішенні професійних завдань, або у ситуаціях, пов'язаних із професійною діяльністю [7].

Ширшим за поняття «особистої безпеки» є поняття «безпека життєдіяльності персоналу». Це питання досліджували Н. П. Матюхіна, Д. М. Корнієнко, С. В. Городянко та інші. Проаналізувавши їхні праці можна зазначити, що безпека життєдіяльності персоналу становить собою стан захищеності співробітників правоохоронних органів під час проходження служби, не залежно від виконання компетентних обов'язків, від шкідливих та небезпечних чинників та факторів природного, соціального та техногенного

середовища, а також суспільні відносини спрямованні на забезпечення відповідної безпеки.

Існує певна система забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів, суб'єктів якої умовно можна поділити на два блоки. До першого можна віднести Кабінет Міністрів України, Міністерство внутрішніх справ України, Міністерство фінансів України тощо. Зазначені суб'єкти безпосередньо вирішують завдання щодо реалізації правових, економічних, матеріально-технічних та інших можливостей, наданих державою для забезпечення захисту як системи в цілому, так і її конкретних працівників.

До другого блоку відносяться працівники відповідних структурних підрозділів. Для забезпечення особистої безпеки правоохоронці повинні:

- знати і неухильно виконувати відповідні директивні вказівки керівництва;
- знати основні тактико-операційні та психологічні прийоми забезпечення особистої безпеки у різноманітних ситуаціях професійної діяльності;
- уміти аналізувати і узагальнювати досвід безпечної поведінки колег по роботі та інших працівників у екстремальних умовах оперативно-службової діяльності [7].

Аналіз ситуацій, у яких правоохоронці зазнавали впливу негативних чинників дає можливість визначити, що існують тактико-оперативні та ситуативно-психологічні чинники, дія яких має непоправний вплив.

Тактико-операційні чинники:

- низький рівень професійних знань;
- невдале виконання покладених завдань;
- відсутність зброї наготові тощо.

Ситуативно-психологічні чинники:

- переоцінювання своїх можливостей;
- втрата пильності та почуття особистої безпеки [7].

Для забезпечення особистої безпеки правоохоронців існують певні встановлені форми, зокрема:

- спеціально-тактичні – проведення навчання особового складу, покращення володіння зброєю, спеціальними засобами та засобами зв'язку;
- педагогічні – проведення співбесід, наставництво, навчання психологічним прийомам в нестандартних ситуаціях;
- психологічні – вивчення індивідуально-особистісних характеристик працівників, проведення психокорекційної роботи тощо.

Отже, з вище викладеного можна стверджувати, що особиста безпека правоохоронців – це стан захищеності його особистого життя та здоров'я чи життя та здоров'я інших працівників з якими він спільно виконує оперативно-службове завдання під час здійснення оперативно-службової діяльності. Вагоме місце в особистій безпеці працівників правоохоронних органів посідає вивчення чинників та факторів, які негативно впливають на їхнє життя та здоров'я. Керівникам та центральним органам управління потрібно розробляти систему заходів та план дій щодо покращення та розвитку особистої безпеки працівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лінник А. О. Кризи професійного становлення поліцейських. Юридична психологія. 2017. № 1 (20). С. 181-188. URL: <https://psychped.naiau.kiev.ua/article/view/429/431> (дата звернення: 30.01.2021).
2. Куньч З. Й. Універсальний словник української мови. Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2005. 848 с. (дата звернення: 30.01.2021).
3. Дубенко О. І. Адміністративно-правовий механізм забезпечення безпеки особи : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Нац. ун-т держ. податкової служби України. Ірпінь, 2009. 21 с. (дата звернення: 30.01.2021).
4. Забезпечення охорони праці та особистої безпеки в Національній поліції України :навч. посібник / кол. авт.; за заг. ред. В. Г. Грибана, В. А. Глуховері. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 212 с. (дата звернення: 30.01.2021).

5. Матюхіна Н. П. Управління персоналом органів внутрішніх справ України : організаційно-правові засади: автореф. дис. ... док. юрид. Наук : 12.00.07. Нац. ун-т внутр. справ. Х., 2002. 36 с. (дата звернення: 30.01.2021).

6. Яременко В., Сліпушко О. Новий тлумачний словник української мови : у трьох томах : 200 000 слів. Вид. 2-ге, випр. Київ : Вид-во «Аконіт», 2006. Т. 2 К-П. 928 с. (дата звернення: 30.01.2021).

7. Бочелюк В. Й. Юридична психологія: навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2010. 336 с. (дата звернення: 30.01.2021).

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ОBOB'ЯЗКІВ

Данильчик Марія Миколаївна,
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня
курсант навчального взводу ПМПФ-17-1 Факультету
підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
податкової міліції, Університет ДФС України
Науковий керівник: Параниця Сергій Павлович,
професор кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки, к.ю.н., доцент,
Університет ДФС України

В умовах реформування системи МВС України та створення Національної поліції України доволі актуальною та дискусійною є проблематика володіння поліцейськими прийомами особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях, що цікавить науковців та практичних працівників поліції. Через нинішню ситуацію в державі, що характеризується зростанням злочинності та збільшенням кількості випадків злісної непокори з боку правопорушників законним вимогам поліцейських, їх травмуванням та загибеллю, виникає потреба наукового підходу до розв'язання сучасних задач у сфері забезпечення особистої безпеки поліцейських під час виконання службових обов'язків.

У науковій літературі міститься чимало дефініцій поняття «безпека». У словнику С. І. Ожегова безпека означає стан, за якого не загрожує небезпека, це – захист від небезпеки. Під небезпекою, своєю чергою, розуміють загрозу заподіяння кому-небудь шкоди, загрозу життю та здоров'ю людини, іншим її цінностям. Отже, небезпека – це ситуація, коли існує загроза безпеці, тобто сукупність умов і факторів, які є небезпечними для життєво важливих інтересів особи. Загроза як зовнішній чинник небезпеки, справляючи специфічний вплив на конкретного суб'єкта, зумовлює його особливий психологічний стан. Останній виступає як психофізіологічна ознака небезпеки. Людина, котра перебуває в стані небезпеки, відчуває тривогу, неспокій, для неї характерним є психічне напруження та інші негативні прояви [1, с. 205].

На відміну від особистої безпеки поліцейських та безпеки життєдіяльності персоналу поліції власна безпека в органах поліції охоплює увагою і членів сімей правоохоронців.

Аналізуючи норми Кримінального кодексу України, які покликані забезпечувати кримінально-правову охорону наведених відносин слід підкреслити важливу рису – охорона та захист близьких родичів поліцейського від погроз, посягань на життя та недоторканість здійснюється у зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків. Таке ототожнення законодавцем близьких родичів безпосередньо з особистою безпекою поліцейського обумовлено тим, що у багатьох випадках вони розглядаються як потенційні об'єкти впливу чи помсти (шляхом погрози чи посягання на їх здоров'я, життя, недоторканість), через які можна впливати на встановлену законом діяльність поліцейського. Це обумовлено психологічними аспектами, на яких будуються родинні зв'язки між близькими родичами. Крім того, об'єктом власної безпеки поліції так само може бути майно працівника правоохоронного органу, якому загрожує знищення чи пошкодження у зв'язку з виконанням цим працівником законних службових обов'язків [2, с. 213–214].

Як зазначають фахівці-науковці Національної академії внутрішніх справ України Г. О. Юхновец, В. Г. Андросюк, Л. І. Казміренко, і з цим доцільно погодитися, що особиста безпека працівника поліції – це система організаційноправових, фізичних і тактико-психологічних заходів, що дозволяють забезпечити збереження життя та здоров'я працівника правоохоронних органів та підтримання високого рівня ефективності його професійних дій.

Особиста безпека працівників поліції вимагає підвищення рівня службової, бойової та психологічної підготовки, а також удосконалення матеріальної бази, забезпечення практичних підрозділів правоохоронної діяльності сучасними технічними засобами та озброєнням [3, с. 1].

Отож, реалії забезпечення особистої безпеки поліцейських під час виконання оперативно-службових завдань висвітлюють проблему, яка потребує особливої уваги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ліщук Б. В. Особиста безпека як важлива складова в службовій діяльності поліцейських. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4. С. 205.

2. Вербицький О. Д. Поняття власної безпеки в органах поліції. *Правова позиція*. 2019. №2. С. 213–214.

3. Мурзо Є. О. Забезпечення особистої безпеки працівників поліції під час виконання оперативно-службових завдань. *Національна академія внутрішніх справ України*. С. 1.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ

**Греян Ані Артемівна,
Павліна Марина Миколаївна,**
здобувачі вищої освіти першого бакалаврського рівня,
курсант навчального взводу ПМПФ-17-1 Факультету
підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
податкової міліції, Університет ДФС України
Науковий керівник: Параниця Сергій Павлович,
професор кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки, к.ю.н., доцент,
Університет ДФС України

Людина в Україні, як правовій, демократичній державі, визнана найвищою соціальною цінністю. Держава гарантує людині гідний рівень життя, здійснює соціальну політику на засадах соціальної справедливості і в інтересах усього суспільства, дає можливість людині працювати та забезпечує належні умови праці.

Україна приділяє велику увагу питанням охорони життя і здоров'я своїх громадян, створенню безпечних умов праці, але кількість нещасних випадків або надзвичайних подій, що трапляються на виробництві або у ході виконання службових обов'язків, внаслідок яких працівники отримують травми або навіть гинуть, залишається дуже великою. Так, на виробництві щоденно травмуються у середньому 160 осіб, з них понад 20 стають інвалідами, а 4-5 – гинуть.

Зазначимо, що діяльність правоохоронних органів України має різнобічний, багатогранний характер. Здебільшого вона не є прогнозованою та передбачуваною і залежить від екстремальних умов, що можуть виникнути як на окремих об'єктах, у населених пунктах, так й у ході припинення конкретних правопорушень або затримання правопорушників. Особливо це є характерним для теперішнього довготривалого перехідного періоду, який негативно впливає на ефективність роботи державних інституцій, призводить до загострення економічної кризи, криміногенної обстановки, зростання злочинності в її найбільш агресивних формах [1, с. 25].

Поряд з терміном «безпека особи» ми зустрічаємо термін «особиста безпека». Деякі наукові та навчальні публікації з цього питання [2, с. 22; 3, с. 84], а також словникові видання [4, с. 492-493] дозволили визначити, що особиста безпека правоохоронного працівника це стан захищеності його особистого життя та здоров'я чи життя та здоров'я інших поліцейських з якими він спільно виконує оперативно-службове завдання під час здійснення оперативно-службової діяльності. З урахуванням викладеного, вважаємо, що поняття «безпека особи» є ширшим та абстрактним поняттям у порівнянні з поняттям «особиста безпека». Термін «безпека особи» є однією з тих категорій, яка згадується поряд з такими правовими явищами як «правопорядок», «громадська безпека» і іншими в межах реалізації правоохоронної функції держави.

Зазначимо, що «власна безпека» на відміну від «особистої безпеки» поліцейського має декілька суміжних та відмінних ознак. По-перше, обидва терміни пов'язують стан захищеності правоохоронця від загроз, пов'язаних з виконанням ним службових обов'язків. Водночас режим забезпечення особистої безпеки виникає безпосередньо під час виконання поліцейським конкретних службових завдань, а власної безпеки – як під час виконання, так і протягом невизначеного часу після цього.

Втім у другому випадку стан загрози обов'язково має бути обумовлений професійною (службовою) діяльністю працівника. По-друге, особиста безпека стосується виключно самого правоохоронця, в той час, як власна безпека – особисто, його близьких родичів і членів сім'ї, і навіть його та їхнього майна. По-третє, власна безпека включає не лише стан захищеності життя та здоров'я, а й законного режиму професійної діяльності від незаконних перешкоджань або втручань з боку інших осіб, а також чесного ім'я та репутації.

Отже, можемо дійти висновку, що праця є необхідним і корисним процесом, за якого, проте, при певних обставинах, людина може піддаватися дії небезпечних і шкідливих факторів виробничого процесу, що негативно відбивається на її здоров'ї. Проблеми створення безпечних і нешкідливих умов

праці мають таку саму давню історію, як й історія людства. Однак сьогодні вони набувають особливого значення, адже ціна кожної надзвичайної події істотно зростає. І тому безпека правоохоронних підрозділів на сьогодні є вкрай важливою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖРЕЛ

1. Грибан В. Г. Забезпечення охорони праці та особистої безпеки в національній поліції України. *Навчальний посібник*. Дніпро «Ліра ЛТД». 2017. С. 25-29.
2. Матюхіна Н. П. Управління персоналом органів внутрішніх справ України : організаційно-правові засади. *Автореферат*. Наук : 12.00.07. Нац. ун-т внутр. справ. Х., 2002. 36 с.
3. Тімашова В. М. Шлях до виживання : деякі аспекти особистої безпеки працівників органів внутрішніх справ з огляду на зарубіжний досвід. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 4. С. 82-87.
4. Яременко В., Сліпушко О. Новий тлумачний словник української мови : у трьох томах : 200 000 слів. Вид. 2-ге, випр. Київ : Вид-во «Аконіт», 2006. Т. 2 К-П. 928 с.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проскурня Вікторія Анатоліївна,
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня,
курсант навчального взводу ПМПФ 19-3 Факультету
підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
податкової міліції, Університет ДФС України
Науковий керівник: Буток Олена Володимирівна.
старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки, Університет ДФС України

На сучасному етапі розвитку суспільства, яке, в свою чергу, знаходиться під постійним впливом реорганізації держави, вплив багатьох факторів відображається на ускладненні криміногенної ситуації країни. Таким чином, правоохоронна система, котра часто підлягає реформуванню, не завжди встигає підлаштовуватися під обставини, що складаються. Причинами такої ситуації, на мою думку, є те, що нові кадри працівників не володіють достатньою базою знань та практичних навичок, а також, ще одним фактором є те, що існує безліч прогалин в нормативно-правових актах.

Враховуючи вищевказане, більш чітка регламентація певних аспектів оперативно-розшукової діяльності та кримінального судочинства, яка створить нові практичні інструменти підвищення ефективності діяльності працівників правоохоронних органів, однозначно позитивно вплине на становлення нової правоохоронної системи та ефективність боротьби із злочинністю [1, с. 21].

Актуальністю моєї теми є те, що сучасні зміни в громадянському суспільстві потребують від правоохоронних органів (структур) зміну та доповнення прийомів та методів діяльності, саме для забезпечення особистої безпеки працівників, які в свою чергу, є інструментом для підвищення ефективності оперативно-розшукової діяльності.

Особиста безпека громадян та працівників правоохоронних органів під час затримання правопорушників повинна передбачати врегульований нормами права стан захищеності конституційних прав, свобод і законних інтересів

особи, суспільства, держави, під час якого немає загрозових ризиків та небезпеки, які сприяють виникненню і вчиненню протиправних посягань [2, с. 122–123].

На думку, Б. В. Ліщук «реалії забезпечення особистої безпеки поліцейських під час виконання оперативно-службових завдань висвітлюють проблему, яка потребує особливої уваги. Сьогодні, зазначає автор, що прийняття необхідного пакета підзаконних нормативно-правових актів з питань забезпечення особистої безпеки поліцейських, повного забезпечення підрозділів новітніми спеціальними засобами, вироблення чіткої концепції професійної підготовки поліцейських кадрів дасть змогу покращити захист поліцейського під час виконання оперативно-службових завдань. Відповідно розробка заходів щодо підвищення рівня особистої безпеки поліцейських із запозиченням зарубіжного досвіду уможливить вирішення теоретичних і практичних завдань службової діяльності» [3, с. 210].

Помилки, які виникають у результаті неправомірного застосування вогнепальної зброї, недостатнім рівнем знань, щодо застосування спеціальних заходів примусу, а також прорахунки у тактичній поведінці під час типових та екстремальних ситуацій часто є причиною травмування а іноді й загибелі працівників правоохоронних органів. Усунення або хоча б зменшення таких недоліків вимагає перегляду програм професійної підготовки, вважаємо, що використання зарубіжного досвіду та вироблення схожих методик, стосовно застосування заходів примусу було б першим позитивним кроком для забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів [4].

Отже, для покращення діяльності щодо запобігання, розкриття, розслідування кримінальних правопорушень потрібно внести зміни не тільки до практичних навичок, а й в більшій мірі до нормативно-правової бази, якою керуються працівники правоохоронних органів, а саме до Кримінального процесуального кодексу України, як фундаментального інструмента забезпечення належного розслідування кримінальних правопорушень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лєшукова І. В. Процесуальні особливості міжнародного співробітництва органів внутрішніх справ України при розслідуванні злочинів: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. 2004. С. 217

2. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. 2-ге вид. переробл. і доповн. К. : Юридична думка, 2012. 1020 с.

3. Ліщук Б. В. Особиста безпека як важлива складова в службовій діяльності поліцейських. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4. С. 204–211.

4. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ ТА ОБ'ЄКТ ОХОРОНИ ПРАЦІ І ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ

Серб Ганна Миколаївна,

здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня,
курсант навчального взводу ПМПФ 19-3 Факультету
підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
податкової міліції, Університет ДФС України

Науковий керівник: Бухтіяров Олексій Анатолійович,

заступник начальника кафедри спеціальних
дисциплін та організації професійної підготовки, к. ю. н.,
Університет ДФС України

Людина в Україні, як правовій, демократичній державі, визнана найвищою соціальною цінністю. Держава гарантує людині гідний рівень життя, здійснює соціальну політику на засадах соціальної справедливості і в інтересах усього суспільства, дає можливість людині працювати та забезпечує належні умови праці

Життя людини визначено найвищою соціальною цінністю в Україні-демократичній правовій державі та закріплено в її Конституції. Також забезпечує людину роботою та належними умовами праці, гідний рівень життя.

Держава покладає на поліцейських безліч завдань пов'язаних із забезпеченням публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності і т.д. Внаслідок чого, зобов'язує її закріпити гарантії професійної діяльності та безпеки поліцейських, шляхом створення чітких правил та обов'язків, які закріплюються на законодавчому рівні.

«Охорона праці та особиста безпека працівника Національної поліції» – це комплексна дисципліна, яка включає охорону праці та особисту безпеку поліцейських.

Під поняттям «Охорона праці» слід розуміти система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності. Як вбачається, в цій нормі охорона праці розглядається законодавцем у широкому

розумінні – як узгоджена комплексна система безпеки життя і здоров'я працівника у процесі виконання покладених на нього трудових обов'язків.[1, с.12]

У словниково-енциклопедичних виданнях поняття «безпека» визначають як стан, за якого ніщо не загрожує кому- або чому-небудь [2, с. 65]. Таке поняття як «безпека особи», яку у загальному значенні Ю.І. Римаренко визначає як стан (ступінь) оптимальної життєдіяльності людини в певних конкретно-історичних умовах [3, с. 51]. О.І. Дубенко вважає, що безпека особи складається з такого стану суспільних відносин, які виключають наявність факторів, що створюють загрозу невизначеному колу осіб [4, с. 15].

Поряд з терміном «безпека особи» ми зустрічаємо термін «особиста безпека». Розглянуті нами деякі наукові та навчальні публікації з цього питання [5, с. 13; 6, с. 22; 7, с. 84], а також словникові видання [8, с. 492-493; 2, с. 531] дозволили визначити, що особиста безпека працівника поліції це стан захищеності його особистого життя та здоров'я чи життя та здоров'я інших поліцейських з якими він спільно виконує оперативно-службове завдання під час здійснення оперативно-службової діяльності. З урахуванням викладеного, вважаємо, що поняття «безпека особи» є ширшим та абстрактним поняттям у порівнянні з поняттям «особиста безпека». Термін «безпека особи» є однією з тих категорій, яка згадується поряд з такими правовими явищами як «правопорядок», «громадська безпека» і іншими в межах реалізації правоохоронної функції держави. Тому, як вбачається з наукових джерел – «безпека особи» – це здебільше об'єкт правоохоронної діяльності, який включає широкий спектр охоронних,

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Отже, в ході дослідження було встановлено, що «власна безпека поліцейського» – це стан захищеності життя, здоров'я, майна безпосередньо поліцейських та їх близьких родичів і членів сім'ї від загроз фізичного, психологічного та майнового характеру, що існують в реальному часі чи можуть виникнути у майбутньому у зв'язку з виконанням такими

поліцейськими службових обов'язків, а також від протиправного перешкоджання або втручання у їх службову діяльність з боку керівного складу поліції, МВС України, прокуратури, окремих представників органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських, політичних та релігійних об'єднань, або необґрунтованої дискредитації

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лінник А. О. Кризи професійного становлення поліцейських. Юридична психологія. 2017. № 1 (20). С. 181-188. URL: <https://psychped.naiau.kiev.ua/article/view/429/431> (дата звернення: 01.02.2021).
2. Куньч З. Й. Універсальний словник української мови. Тернопіль : Навч. Книга. Богдан, 2005. 848 с
3. Римаренко Ю. І. Безпека особи. Міжнародна поліцейська енциклопедія : у 10 т. / відп. ред. Ю. І. Римаренко, Я. Ю. Кондратьєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. Київ : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. Т. 1. С. 51.
4. Дубенко О. І. Адміністративно-правовий механізм забезпечення безпеки особи : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Нац. ун-т держ. податкової служби України. Ірпінь, 2009. 21 с.
5. Забезпечення охорони праці та особистої безпеки в Національній поліції України : навч. посібник / кол. авт.; за заг. ред. В. Г. Грибана, В. А. Глуховері. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 212 с.
6. Матюхіна Н. П. Управління персоналом органів внутрішніх справ України : організаційно-правові засади: автореф. дис. ... док. юрид. Наук : 12.00.07. Нац. ун-т внутр. справ. Х., 2002. 36 с.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Сергієнко Марина Сергіївна,

здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня,
курсант навчального взводу ПМПФ 19-3 Факультету
підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
податкової міліції, Університет ДФС України

Науковий керівник: Бухтіяров Олексій Анатолійович,
заступник начальника кафедри спеціальних
дисциплін та організації професійної підготовки, к. ю. н.,
Університет ДФС України

У зв'язку з подіями, які відбуваються останнім часом на території України, надзвичайно актуалізувалися пошуки та запровадження нових підходів, спрямованих на підвищення якості забезпечення безпеки професійної діяльності працівників правоохоронних органів. Досить багато фактів злочинних зазіхань на життя і здоров'я працівників правоохоронних органів України під час виконання ними службових обов'язків потребують теоретичного аналізу і детальної розробки обґрунтованих науково-практичних рекомендацій щодо забезпечення їх особистої безпеки. Тому, особиста безпека ґрунтується на достатньому рівні професійно-психологічної готовності працівників, коли вони налаштовані на найбільш доцільні та рішучі дії в складних чи небезпечних для життя і здоров'я умовах виконання службових обов'язків.

Питанням забезпечення особистої безпеки працівників поліції, підготовки персоналу до екстремальних умов несення служби, стратегії захисту життя та збереження здоров'я повинно надаватися пріоритетне значення, оскільки підвищені ризик і небезпека є невід'ємними складовими професійної діяльності поліцейських [5, с. 134]. Однак неможливо створити надійний механізм забезпечення безпеки персоналу поліції без визначення та вивчення основних небезпек, причин і факторів, які призводять до трагічних випадків під час виконання працівниками своїх професійних обов'язків. Щодо основних факторів, під дією яких порушується особиста безпека поліцейських, необхідно поділити їх на дві групи: 1) фактори, що залежать від поліцейського

(недостатній рівень професійної підготовки, недбалість, недосвідченість); 2) фактори, які з ним безпосередньо не пов'язані (це ті юридичні фактори, які полягають у недосконалоості нормативно-правового забезпечення безпеки життєдіяльності поліцейського) [1, с. 156].

Особиста безпека працівників поліції вимагає підвищення рівня службової, бойової та психологічної підготовки, а також удосконалення матеріальної бази, забезпечення практичних підрозділів правоохоронної діяльності сучасними технічними засобами та озброєнням. Варто сказати, що сучасна злочинність вже стала занадто небезпечним суспільним явищем. Добре навчені і треновані злочинці, у багатьох випадках, чинять організовано-відчайдушний опір законним вимогам працівників поліції. Відповідно наслідком цього є те, що в практичній діяльності правоохоронних органів ще продовжують траплятися безглузді і непоправимі випадки загибелі та травматизму працівників поліції. Тому, забезпечення особистої безпеки працівників поліції – це робота не одного дня і не однієї людини, адже це величезний комплекс заходів, який повинен постійно працювати і вдосконалюватися.

Особиста безпека, за А. В. Будановим, визначається такими чинниками: специфікою умов, змісту та форм професійної діяльності; метою професійної діяльності працівника; загальною професійною підготовкою працівника і наявністю в нього спеціальних знань, умінь та навичок щодо забезпечення особистої безпеки при виконанні професійних завдань [3, с. 11].

Багато країн успішно долають шлях реформ, у тому числі правоохоронної системи, і їхній досвід може бути корисним Україні. Дійсно, зарубіжний досвід є важливим, оскільки дає можливість побачити ефективність чи неефективність реалізації елементів підготовки поліцейських інших країн до виконання оперативно-службових завдань. Проте на сучасному етапі реформи правоохоронного відомства виникають труднощі застосування досвіду інших держав без здійснення відповідної адаптації, врахування особливостей виконання поліцією оперативно-службових завдань.

Згідно зі статтею 44 Закону України «Про Національну поліцію», поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, для затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не уможливило виконання поліцейських повноважень, покладених на нього законом [2].

Основними напрямками забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів слід вважати формування: тактико-психологічних прийомів забезпечення безпеки при затриманні правопорушників та взаємодії з об'єктами професійної діяльності; вмінь безпечного вирішення конфліктних ситуацій; вмінь і навичок безпечного спілкування на службі та в побуті; вмінь і навичок психічного саморегулювання та захисту від маніпулятивного і сугестивного впливу; вмінь і навичок протидії шантажу та провокаціям; психологічної готовності до застосування заходів фізичного впливу та застосування зброї на поразку [4, с. 79].

Отже, необхідно зазначити, що питання особистої безпеки працівників поліції, на яких покладено низку обов'язків забезпечення безпеки громадян залишається актуальним на сьогодні. Тому, особиста безпека – це система організаційно-правових, фізичних і тактико-психологічних заходів, які дозволяють забезпечити збереження життя та здоров'я працівника правоохоронних органів і підтримання високого рівня ефективності його професійних дій. Відповідно до вищесказаного, особиста безпека є результатом реалізації комплексу заходів, спрямованих на зниження рівня професійного ризику до реально можливого мінімуму, що дозволяє гарантувати збереження життя і здоров'я, нормального психічного стану і дієздатності працівника при високій ефективності вирішення ним професійних завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Матюхіна Н. П. Управління персоналом органів внутрішніх справ України : організаційно-правові засади : дис. докт. юрид. наук : спец. 12.00.07. Х., 2002. 420 с.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
3. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності. Суми: Університетська книга, 2009. 301 с.
4. Особиста безпека працівників органів внутрішніх справ та охорони праці в галузі: навч.-практ. посіб. / уклад. В. П. Оліградський, В. Я. Долішня. Івано-Франківськ, 2004. С. 79-80.
5. Забезпечення охорони праці та особистої безпеки в Національній поліції України : навч. посібник / кол. авт.; за заг. ред. В. Г. Грибана, В. А. Глуховері. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 212 с.

ПОНЯТТЯ ТА ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Піонтківська Світлана Ігорівна,
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня,
курсант навчального взводу ПМППМ-17-2 Факультету
підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
податкової міліції, Університет ДФС України
Науковий керівник: Параниця Сергій Павлович,
професор кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки, к.ю.н., доцент,
Університет ДФС України

Україна, як демократична, правова держава визначає людину, її життя та здоров'я, честь та гідність і безпеку найвищою соціальною цінністю, що передбачено статтею 3 Конституції України [1]. Держава має гарантувати людині гідний рівень життя, та діючи в інтересах суспільства, дає та забезпечує людині працю з гідними та належними умовами. Службова діяльність працівників правоохоронних органів у більшості випадків пов'язана із стресовими та небезпечними для життя ситуаціями. Загалом, загрозою безпеки правоохоронцям сприяє криміногенна ситуація в країні, зростання злочинності, що призводить до можливості нападу, каліцтва, тяжких поранень та загибелі. Особливістю такої небезпеки полягає в її постійній потенції присутності, адже не завжди небезпеку можна передбачити, інколи вона виникає раптово. За інформацією Департаменту комунікації Національної поліції, з моменту створення даного правоохоронного органу, при виконанні службових обов'язків отримали поранення 1197 поліцейських, 24 з них загинули. Отже, в умовах нестабільної економічної, політичної, криміногенної ситуації одним з найважливіших питань сучасного правоохоронця є забезпечення особистої безпеки. Через це нагальним питанням є створення детальної розробки щодо забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів.

Науковець Ю.І. Римаренко трактує термін «особиста безпека», здебільше як об'єкт правоохоронної діяльності, який включає широкий спектр охоронних, превентивних, захисних та примусових відносин, що спрямовані на забезпечення основних прав людини взагалі, при чому в різних сферах

суспільних відносин [3]. Г.Ю. Юхновець вважає, що особиста безпека працівника правоохоронного органу – це система організаційно – правових, фізичних і тактико – психологічних заходів, що дозволяють забезпечити збереження життя і здоров'я працівника та підтримання високого рівня ефективності його професійних дій [4].

Проаналізувавши надзвичайні події із фізичними наслідками правоохоронців, можна виділити найпоширеніші ситуації, за яких настають втрати особового складу: ДТП на особистому транспорті, ДТП на службовому транспорті, раптовий напад однієї чи більше осіб, застосування зброї правопорушниками, фізична протидія правопорушників, необережне поводження зі зброєю, сутички під час охорони публічного порядку та при проведенні масових заходів, напад на працівника на шляху додому після закінчення службової діяльності.

Проблемою забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів є відсутність або неякісне проведення навчання та інструктажів, порушення вимог інструкцій, правил та норм, порушення правил експлуатації та використання транспортних засобів та вогнепальної зброї, конструктивні недоліки спецзасобів та зброї, помилковість дій внаслідок втоми через надмірну важкість виконуваної роботи та багато інших.

Вирішальними чинниками є психологічна готовність працівника до професійно ефективних і безпомилкових дій, адже правоохоронець має діяти як в запланованих професійних діях, так і в несподіваних ситуаціях, коли для прийняття рішення є максимально обмежений час [2]. Тому, психологічна підготовка для прийняття і передбачення ймовірної небезпеки потребує докорінного поліпшення.

Крім цього, проблемою є відсутність закріплено для постійного носіння табельної зброї за особовим складом, що пояснюється безвідповідальним ставлення керівників структурних підрозділів правоохоронного органу, адже часто перебуваючи поза службовою діяльністю, у побуті внаслідок

непередбачених ситуацій, працівник змушений виконувати службові обов'язки з охорони публічного порядку і захисту громадян від злочинних посягань.

Тому, слід виділити основні форми забезпечення особистої безпеки працівника правоохоронного органу. Посилити навчання с питань основ професійної діяльності, володінню зброєю та спеціальними засобами захисту, формування готовності до застосування зброї в екстремальних ситуаціях. Проводити індивідуальні бесіди, аналізувати виконання оперативно – службових завдань з позиції дотримання особистої безпеки, розглядати типові ситуації, навчатися оперативно – тактичним і психологічним прийомам безпечної поведінки у різноманітних обставинах. Вивчати індивідуально – психологічні особливості працівників і прогнозування їх поведінки в екстремальних та непередбачуваних ситуаціях, коригувати з метою дотримання безпеки та формувати правильне сприйняття працівника, щодо таких обставин. Працівник правоохоронного органу має сформувати в собі навички безпечної поведінки, спілкування, вирішення конфліктних ситуацій, психологічного саморегулювання та захисту від маніпулятивного впливу.

Таким чином, упорядковуючи вищезазначене, можемо дійти до висновку, що правоохоронець завжди працює в умовах реальної небезпеки та професійного стресу, що ставить під загрозу його здоров'я, а інколи і життя. Питання особистої безпеки правоохоронця є питанням суспільним, адже саме від його діяльності залежить рівень правопорядку, законності та безпеки в державі. Як і будь-яка людина, громадянин держави, правоохоронець має право на безпечні умови праці та охорону його життя. Тому, для вдосконалення системи гарантування особистої безпеки правоохоронця слід розробити низку програм підготовки як фізичного, так і психологічного напрямку в екстремальних ситуаціях, виробити психологічну готовність ефективно та безпечно діяти в непередбачуваних ситуаціях. Враховуючи специфіку роботи працівників забезпечити їй безпечність та максимальний рівень захисту з боку держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Дубенко О.І. Адміністративно-правовий механізм забезпечення безпеки особи : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Нац. ун-т держ. податкової служби України. Ірпінь, 2009.

3. Корнієнко Д. М. Адміністративно-правові засади діяльності підрозділів внутрішньої безпеки щодо забезпечення безпеки працівників органів внутрішніх справ: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Х. 2010.

4. Ізай І. М. Кримінально-правова протидія втручанню в діяльність працівників правоохоронних органів: автореф. дис. ... канд. юрид. Наук : 12.00.08. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ, 2018.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПРАВООХОРОНЦІВ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Середня Ангеліна Ігорівна,
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня,
курсант навчального взводу ПМПФ 19-3 Факультету
підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
податкової міліції, Університет ДФС України
Науковий керівник: Буток Олена Володимирівна,
старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та
організації професійної підготовки, Університет ДФС України

На сьогодні актуальності набуває значимість високого рівня індивідуальної та групової бойової діяльності до дій у надзвичайних ситуаціях. Складна політико-соціальна ситуація, підвищення рівня злочинності та збільшення кількості незаконної вогнепальної зброї у населення більше ніж у 5 разів негативно впливають на стан безпеки у державі, і як наслідок, збільшують кількість екстремальних ситуацій на роботі в правоохоронних органах та ускладнюють їх наслідки.

Даний негативний вплив може призвести до значних матеріальних збитків та людських втрат. Для боротьби з цим негативним явищем потрібне постійне вдосконалення підготовки кадрів до дій в таких ситуаціях. Визначення готовності правоохоронців до протидії небезпекам у надзвичайних ситуаціях набуває перспективного характеру.

Дослідження діяльності працівників правоохоронних органів в екстремальних ситуаціях вивчали науковці різних сфер, серед них варто виокремити: Бандурка О. І, Горянова В. С, Денисюка Д. В, Корольчука М. А, Кубіцького С. С. та інших.

Варто зазначити, громадський порядок – це сукупність встановлених у державі правил поведінки у громадських місцях, які регулюються правовими, моральними та іншими соціальними нормами. Більш широким поняттям є «громадська безпека», тут на перший план виступає елемент загрози, що посягає на життя, здоров'я, власність, тобто це система відносин, що складається в процесі захисту основних цінностей громадян [1, с. 32].

Для забезпечення громадської безпеки при професійній підготовці фахівців необхідно враховувати і обов'язкову фізичну, вогневу та психологічну готовність. Злочинці повинні знати, що правоохоронці можуть дати серйозну фізичну відсіч і уміло використовувати зброю і спецзасоби проти них [3, с. 38].

Психологічна підготовка не повинна зводитися тільки до бесід, усунення стресового стану у працівників. Не менш важливою і майже не вивченою особливістю є емоційна підготовка працівників правоохоронних органів. Різні види емоцій (паніка, заціпеніння, гнів, жах, агресивність, переляк і т.д.) можуть на невизначений термін притупляти почуття самозахисту, при цьому ризик одержання травми різко зростає. Емоції виявляються в ситуаціях, у яких людина ніколи не була чи до яких не готувалася [4, с. 62].

Усі види екстремальних ситуацій характеризуються великою небезпекою для оточення, зокрема і працівників ОВС. Адже саме до їх зобов'язань входить участь у ліквідації наслідків, надання першої невідкладної допомоги. Як правило, від їх правильних дій часто залежить швидкість надання допомоги постраждалим.

Значення стану особистої безпеки правоохоронця в небезпечних ситуаціях є не тільки професійною проблемою, але й неабияк впливає на національну безпеку України. Для покращення загального стану цієї галузі необхідно здійснити певні державні кроки у зазначеній сфері. Знання правил поведінки із громадянами, способів захисту себе й оточення в умовах виникнення екстремальної ситуації та вміння їх застосовувати на практиці – це той варіант, що може допомогти працівнику правоохоронних органів з мінімальними фізичними і моральними втратами вижити у небезпечній ситуації та професійно виконати покладені на нього обов'язки [2, с. 288].

У зв'язку з цим, на нашу думку, потрібно:

1. Посилити заняття зі службової підготовки фахівців незалежно від роду діяльності та підрозділу, де вони проходять службу.

2. Ознайомити більш детально особовий склад підрозділів з основними видами, властивостями та наслідками застосування вибухових пристроїв, а

також надання навичок первинної їх діагностики задля зменшення можливої завданої шкоди населенню.

3. Збільшити кількість практичних занять зі службової підготовки, а саме тактичної.

4. На заняттях розбирати та проводити аналіз реальних, тобто тих, що мали місце у реальному житті, екстремальних ситуацій, що в свою чергу позитивно вплине на виховання навичок адаптації правоохоронців до екстремальних умов.

5. Посилити нормативно-правовий захист працівників правоохоронних органів в небезпечних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ануфрієв М. І. Організаційно-правові засади управління безпекою життєдіяльності працівників органів внутрішніх справ України: Науково-практичний посібник. Х.: Ун-т внутр. справ, 2014. 32 с

2. Бандурка О. М., Шаша І. К., Власенко І. В., Бортнічук П. М. Основи охорони праці та охорона праці в діяльності ОВС. 2013. 288 с.

3. Білоус Т. Л. Сутність і структура професійної готовності до роботи в екстремальних умовах у майбутніх працівників органів внутрішніх справ. № II (18), Issue: 37. 2014. С. 37-40.

4. Власенко І. В., Чміль М. О. Шляхи забезпечення особистої безпеки працівника ОВС. *Вісник Національного університету внутрішніх справ. Випуск 24.* Харків. 2013. С. 60 – 63.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОНИХ ОРГАНІВ

Трещук Анастасія Сергіївна,
здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня,
курсант навчального взводу ПМПФ 19-3 Факультету
підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
податкової міліції, Університет ДФС України
Науковий керівник: Бухтіяров Олексій Анатолійович,
заступник начальника кафедри спеціальних
дисциплін та організації професійної підготовки, к. ю. н.,
Університет ДФС України

Численні факти злочинних зазіхань на життя і здоров'я працівників правоохоронних органів України під час виконання ними службових обов'язків (причому останні досить часто виступають безпосередньою метою нападу або ж перешкодою на шляху досягнення основної злочинної мети) потребують теоретичного аналізу і детальної розробки обґрунтованих науково-практичних рекомендацій щодо забезпечення їх особистої безпеки. Між іншим, проблема ця у сучасній спеціальній літературі практично не представлена, що зумовлює необхідність у визначенні та висвітленні її базових понять.

Категорії безпеки особистості та громадської безпеки є невід'ємними та співвідносяться як між собою, так і між такими поняттями, як національна і внутрішня безпека.

Проте й суспільство розвивається завдяки діяльності людей у формі їх спільної діяльності. Чим вище рівень громадських зв'язків, тим вище розвиток особистості. При цьому особистість розвивається тільки тоді, коли має можливість вибору своєї поведінки, тобто в умовах певного масштабу свободи. У цьому сенсі свобода особистості зумовлює її безпеку. На думку, Г.В. Джагупова, що базовими поняттями, а всяке знання починається саме з них, з досліджуваної проблеми виступають такі: «безпека», «безпека особистості», «громадська безпека». Взагалі поняття «безпека» зазвичай розглядався як «відсутність небезпеки, схоронність, надійність». Тобто сенс слова можна

тлумачити в дії – забезпечити відсутність небезпеки, зберегти цей стан, надійно його оберігати, захищати [1, с. 110].

У творах видатних мислителів епохи Відродження, зокрема Н. Макіавеллі («Государ») і Т. Гоббса («Левіафан»), які заклали основи сучасної теорії держави та політичних наук у цілому, розглянуто проблеми безпеки та виживання, структуру взаємовідносин між урядом, населенням і державою, покликаних забезпечити добробут і захист від зовнішніх загроз. Безпека визначалася як «засіб колективного захисту» у війні «всіх проти всіх», як основа держави. Інакше кажучи, безпека, що гарантується державою, визначалася як основа виживання й розвитку людини «як істоти, цивілізованої дією смерті» [2, с. 82]. Пізніше аналітичні елементи безпеки ми знаходимо в роботі І. Канта «Про вічність миру», у роботах Г. Гегеля «Філософія історії», «Філософія права». Отже, безпека розумілася як комплекс сформованих та оптимально збалансованих зовні та внутрішньополітичних умов, що становлять основу комфортної життєдіяльності людей і гарантують позитивний результат будь-якої зміни, що відбувається в ній [3, с. 15–16]

Правовою основою забезпечення особистої безпеки працівників сил охорони правопорядку в загальному значенні є Конституція України, відповідні закони, що регламентують діяльність суб'єктів правоохорони, інші законодавчі акти України, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативні акти Міністерства внутрішніх справ України, Загальна декларація прав людини, міжнародні правові норми, ратифіковані у встановленому порядку.

Як зазначають, О. Г. Комісаров, В. В. Богуславський «особиста безпека визначається специфікою умов, змісту і форм професійної діяльності; ступенем професійної захищеності працівника, у тому числі наявністю спеціальних заходів організаційно-правового, управлінського і матеріально-технічного характеру; рівнем професійно-психологічної підготовленості працівника і наявністю у нього спеціальних знань та вмінь із забезпечення

особистої безпеки при вирішенні професійних завдань або у ситуаціях, пов'язаних із професійною діяльністю» [4].

Сьогодні прийняття необхідного пакета підзаконних нормативно-правових актів з питань забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів, повного забезпечення підрозділів новітніми спеціальними засобами, вироблення чіткої концепції професійної підготовки дасть змогу покращити захист правоохоронців під час виконання оперативно-службових завдань.

Один із важливих напрямів забезпечення особистої безпеки працівників правоохоронних органів – удосконалення їх діяльності в різних ситуаціях та сферах. У жодному виді діяльності не можливо досягнути гарантій ідеальної безпеки, тому будь-яка діяльність, а особливо співробітника правоохоронних органів, є небезпечною. Але, запроваджуючи деякі заходи, вдосконалюючи систему безпечної професійної діяльності, можна знизити негативні прояви і в професійній праці, і в повсяк денному житті правоохоронця до реально можливого мінімуму [5].

Розв'язання проблем безпеки правоохоронних органів та особистої безпеки їхніх співробітників передусім досягається шляхом поєднання організаційно-управлінських та нормативно-правових заходів і засобів. Таку позицію можна пояснити тим, що закріплених у вітчизняному законодавстві прав та свобод спів – робітників правоохоронних органів і навіть гарантій їх реалізації недостатньо без чітко діючого механізму реалізації, тобто процесу забезпечення безпеки правоохоронних органів та особистої безпеки їхніх співробітників.

Таким чином, повне розуміння підходів до забезпечення права на безпеку правоохоронних органів і їх співробітників є результатом одного комплексного дослідження по їх реалізації. «Механізм забезпечення безпеки правоохоронних органів та особистої безпеки їх співробітників» фокусується на динамічних стосунках між основними умовами, передумовами, методами і практичними

засобами для реалізації права на безпеку правоохоронних органів і їх співробітників як його похідні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Джагунов Г. В. Питання безпеки особистості під час забезпечення громадської безпеки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «ПРАВО»*. Випуск 35. Частина II. Том 2. 2015 С. 109-112.
2. Національна безпека України: історія і сучасність / під ред. О. М. Гончаренка. К., 1993. 82 с.
3. Васьковська В. П. Право людини на безпеку та конституційно-правовий механізм його забезпечення : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02. Дніпропетровськ, 2006. 224 с.
4. Комісаров О. Г., Богуславський В. В. Інформаційне забезпечення особистої безпеки працівників сил охорони правопорядку: сучасний стан проблеми. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2014. № 3. С. 82-89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2014_3_11.
5. Бесчастний В., Гребеньков Г. Українська міліція в контексті реформування суспільства. *Віче*. 2010. № 24. С. 2–3.

Наукове видання

**ОСОБИСТА БЕЗПЕКА В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ,
ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОГО ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ЗАВДАНЬ
ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КРУГЛОГО СТОЛУ
05 лютого 2021 року**

*Матеріали надруковані в авторській редакції.
За достовірність фактів, посилань, стилістичне та орфографічне оформлення
відповідальність несуть автори публікацій та їх наукові керівники.*

Здано до друку 12.11.2019. Формат 60x84x16
Папір офсетний № 1. Гарнітура «Timens New Roman»
Ум. друк.арк. 18,5
Тираж 70 примірників. Замовлення № 1056
Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром
Університету ДФС України
08200, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська обл., Україна

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 5104 від 20.05.2016